

На основу члана 60. став 2. и члана 63. став 4. Закона о ветеринарству („Службени гласник РС”, број 91/05),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, доноси

П Р А В И Л Н И К
О УТВРЂИВАЊУ МЕРА ЗА РАНО ОТКРИВАЊЕ, ДИЈАГНОСТИКУ,
СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА, СУЗБИЈАЊЕ И ИСКОРЕЊИВАЊЕ
ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА, КАО И НАЧИНУ
ЊИХОВОГ СПРОВОЂЕЊА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником утврђују се мере за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање заразне болести класичне куге свиња, као и начин њиховог спровођења.

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) *газдинство* је сваки објекат и простор где се стално или привремено држе или узгајају свиње, осим кланица, превозних средстава и ограђених подручја у којима се узгајају и могу ловити дивље свиње, а величина и структура ограђеног подручја је таква да није могуће спровести мере из члана 5. став 1. овог правилника;

2) *дивље свиње* јесу свиње које се не узгајају или не држе на газдинству;

3) *Дијагностички приручник* је приручник за дијагностиковање класичне куге свиња из Прилога VI - Дијагностички приручник, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

4) *жариште* је појава једног или више случајева класичне куге свиња на газдинству;

5) *инфицирано подручје* је део територије Републике Србије где се након потврде једног или више случајева класичне куге свиња код дивљих свиња, мере за искорењивање болести спроводе у складу са чл. 15. или 16. овог правилника;

6) *контактно газдинство* је газдинство на које се могао пренети вирус класичне куге свиња због близине зараженог газдинства (локације), кретања људи, свиња, возила или на други начин;

7) *маркер вакцина* је вакцина која изазива стварање специфичних антитела која се на основу лабораторијских тестова спроведених у складу са Дијагностичким приручником, могу разликовати од антитела насталих природном инфекцијом или вакцинацијом конвенционалним вакцинама;

8) *метапопулација дивљих свиња* је било која група или подгрупа дивљих свиња која има ограничене контакте са другим групама или подгрупама дивљих свиња;

9) *надлежно тело* је министарство надлежно за послове ветеринарства (у даљем тексту: Министарство);

10) *Национална референтна лабораторија* је лабораторија чији оснивач је Република Србија која је овлашћена да врши дијагностичка испитивања на класичну кугу свиња;

11) *подручје (регион)* је део територије Републике Србије, површине најмање 2000 km² које укључује најмање један управни округ;

12) *подручје са великом густином свиња* је географско подручје полупречника од 10 km око газдинства са свињама сумњивим или зараженим вирусом класичне куге свиња, у коме је густина свиња већа од 800 свиња по km². Наведено газдинство је смештено или у подручју (региону) у коме је густина свиња које се држе у газдинству већа од 300 свиња по km² или се налази на удаљености мањој од 20 km од таквог региона;

13) *помије* јесу отпаци или остаци хране из ресторана, других угоститељских објеката или кухиња, укључујући индустријске кухиње и кухиње на газдинствима;

14) *пријемчива популација дивљих свиња* је део популације дивљих свиња које су подложне инфекцији вирусом класичне куге свиња јер немају изграђен имунитет против вируса класичне куге свиња;

15) *примарно жариште* је појава класичне куге свиња која није епизоотиолошки повезана са претходним избијањем те болести у истом региону (подручју);

16) *примарни случај класичне куге свиња код дивљих свиња* је било који случај класичне куге свиња код дивљих свиња који је потврђен на подручју где нису на снази мере за искорењивање болести у складу са чл. 15. или 16. овог правилника;

17) *производна јединица (подјединица)* јесте део газдинства који је самостална епизоотиолошка целина, а која се одређује на основу географског положаја и/или организације производње и где се група свиња држи тако да често долазе у директан или индиректан муђусобни контакт, али су свиње одвојене од других свиња са истог газдинства;

18) *свиње* јесу животиње из фамилије Suidae, у коју су сврстане домаће и дивље свиње;

19) *свиња сумњива да је заражена вирусом класичне куге свиња* је свиња или леш свиње, који показују клиничке знаке болести или карактеристичне пост-морталне промене или реакције на лабораторијске анализе, спроведене у складу са Дијагностичким приручником, које указују на могуће присуство болести класичне куге свиња;

20) *секундарно жариште* је појава класичне куге свиња која је епизоотиолошки повезана са претходним избијањем те болести у истом подручју;

21) *службена потврда болести* је потврда заразне болести класичне куге свиња од стране Министарства, а на основу добијеног позитивног лабораторијског резултата;

22) *случај класичне куге свиња (свиња заражена вирусом класичне куге свиња)* је свиња или леш свиње, код којих су званично потврђени клинички знаци болести или карактеристичне пост-морталне промене или код којих је присуство болести званично потврђено на основу лабораторијских испитивања спроведених у складу са Дијагностичким приручником;

23) *Савет за ветеринарство* је савет који оснива министар надлежан за

послове ветеринарства (у даљем тексту: министар), у складу са законом којим се уређује ветеринарство.

II. ПРИЈАВЉИВАЊЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА

Члан 3.

Свака сумња на појаву и појава класичне куге свиња мора обавезно и без одлагања да се пријави Министарству.

У случају када је потврђена појава класичне куге свиња, Министарство доставља Међународној организацији за здравствену заштиту здравља животиња (у даљем тексту: ОИЕ), Европској комисији, земљама у окружењу и другим заинтересованим државама информације које садрже елементе из Прилога I - Пријава класичне куге свиња и друге епизоотиолошке информације које се достављају ОИЕ и Европској комисији у случају када је потврђена појава класичне куге свиња, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, и:

1) пријављује болест и доставља релевантне податке укључујући и податке о:

- избијању класичне куге свиња које је потврђено на газдинству;
- случају класичне куге свиња који је потврђен у кланици или транспортном средству;
- примарној појави класичне куге свиња код дивљих свиња;
- резултатима епизоотиолошког увиђаја спроведеног у складу са чланом 8. овог правилника;

2) прослеђује податке о новим потврђеним случајевима класичне куге свиња код дивљих свиња на зараженом подручју.

III. МЕРЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

Члан 4.

Када се на газдинству налази једна или више свиња сумњивих да су заражене вирусом класичне куге свиња, ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај у складу са чланом 8. овог правилника, ставља газдинство под надзор и наређује следеће мере:

1) попис свих свиња на газдинству према категоријама и броју болесних, уинулих или свиња сумњивих да су заражене вирусом класичне куге свиња у свакој категорији, контролу спроведених вакцинација против класичне куге свиња, обележавања и промета свиња у последњих 12 месеци. Попис свиња мора бити редовно ажуриран, како би се узеле у обзир новорођене и угинуле свиње у периоду док траје сумња на класичну кугу свиња на газдинству, а подаци из пописа морају бити доступни на захтев ветеринарског инспектора и проверени током сваке службене контроле и надзора;

2) ограничавање кретања свиња на газдинству тако да свиње морају бити задржане у својим боксовима или издвојене на изолованом месту у објекту;

3) забрану промета свиња са и на газдинство, а ако је потребно и забрану стављања у промет других животиња са газдинства;

4) забрану изношења лешева угинулих свиња осим у случају писменог налога ветеринарског инспектора;

5) забрану стављања у промет меса и других производа од свиња, семена,

јајних ћелија и ембриона свиња, сточне хране, отпадака и опреме, којом се може ширити вирус класичне куге свиња, осим у случају писменог налога ветеринарског инспектора;

6) забрану кретања људи са и на газдинство без писменог одобрења ветеринарског инспектора;

7) забрану кретања возила са и на газдинство без писменог одобрења ветеринарског инспектора;

8) постављање дезинфекционих баријера на улазу и излазу из објеката у којима се држе свиње и на улазу и излазу са газдинства. Свака особа која улази или излази са газдинства мора да спроведе одговарајуће биосигурносне мере које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња. Поред тога сва транспортна средства морају да буду дезинфикована пре изласка са газдинства.

У случају неповољне епизоотиолошке ситуације, а нарочито на подручју са великом густином свиња, ветеринарски инспектор може да:

1) нареди спровођење мера из члана 5. став 1. овог правилника на газдинству из става 1. овог члана, а ако то услови дозвољавају може да ограничи примену ових мера само на свиње које су сумњиве да су заражене вирусом класичне куге свиња и само на део газдинства где се оне држе, под условом да су те свиње смештене, држане и храњене потпуно одвојено од других свиња на газдинству. Након уништавања свиња, биће узет довољан број узорака да се потврди или искључи присутност вируса класичне куге свиња, на начин прописан Дијагностичким приручником;

2) привремено успостави контролну зону око газдинства из става 1. овог члана, у којој ће се спроводити одговарајуће мере из става 1. овог члана.

Мере из става 1. овог члана спроводе се док се сумња на класичну кугу свиња не искључи.

IV. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ

Члан 5.

Ако је класична куга свиња службено потврђена на газдинству, ветеринарски инспектор, поред вршења епизоотиолошког увиђаја и других мера из члана 4. став 1. овог правилника на зараженом газдинству наређује спровођење следећих мера:

1) убијање (еутаназију) свих свиња на зараженом газдинству, без одлагања, под надзором ветеринарске инспекције, на начин који обезбеђује да се током уништавања и превоза лешева и материјала спречи ширење вируса класичне куге свиња;

2) узимање довољног броја узорака од уништених свиња у складу са одредбама Дијагностичког приручника, како би се утврдио начин уношења вируса класичне куге свиња на газдинство и одредило колико је дуго вирус био присутан на газдинству пре него што је ова болест пријављена;

3) нешкодљиво уклањање лешева угинулих и уништених свиња, под надзором ветеринарске инспекције;

4) проналажење и нешкодљиво уклањање под надзором ветеринарске инспекције производа, сировина и отпадака пореклом од свиња које су заклане у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера;

5) проналажење и нешкодљиво уклањање под надзором ветеринарске инспекције семена, јајних ћелија и ембриона свиња, који су били узети у периоду између вероватног уноса вируса класичне куге свиња на газдинство и почетка спровођења наређених мера, на начин да се спречи ширење вируса класичне куге свиња;

6) обраду свих материја и отпадака који су могли бити контаминирани (нпр. хране за животиње), на начин да се уништи вирус класичне куге свиња;

7) уништавање под надзором ветеринарске инспекције свих материјала који се користе за једнократну употребу који су могли бити контаминирани, а посебно оних који се користе при клању;

8) чишћење и дезинфекцију објеката у којима су свиње држане, возила којима је вршен превоз, опреме, стеље и стајњака у складу са чланом 12. овог правилника, а након што су свиње нешкодљиво уклоњене.

У случају примарног избијања класичне куге свиња извршиће се генетска типизација изолованог вируса класичне куге свиња у складу са Дијагностичким приручником.

Ако је избијање класичне куге свиња потврђено у зоолошком врту, лабораторији, националном парку или ловишту где се држе дивље свиње или ограђеном одгајалишту где се свиње држе у научне сврхе или у сврху очувања ретких раса, Министарство може да дозволи одступања од мера из става 1. тач. 1) и 5) овог члана, уз услов да нису угрожени интереси Републике Србије и да о томе обавести Европску комисију.

V. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВУ КОЈЕ ИМА РАЗЛИЧИТЕ ПРОИЗВОДНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Члан 6.

Ако је класична куга свиња потврђена на газдинству које има две или више одвојених производних јединица, Министарство може да, у циљу омогућавања завршетка турнуса тога, дозволи одступање од мере прописане у члану 5. став 1. тачка 1) овог правилника на производној јединици на којој се налазе здраве свиње, под условом да је утврђено да су структура, величина, удаљеност између производних јединица и поступци производње такви да је у производној јединици осигурано потпуно одвојено држање и исхрана и да је онемогућено ширење вируса из једне у другу производну јединицу.

У случају из става 1. овог члана, Министарство израђује детаљан план поступања узимајући у обзир све мере за спречавање ширења болести и заштиту здравља животиња.

VI. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА КОНТАКТНИМ ГАЗДИНСТВИМА

Члан 7.

Када ветеринарски инспектор оправдано сумња или утврди на основу епизоотиолошког увиђаја да постоји сумња на појаву класичне куге свиња на контактним газдинствима и ако то епизоотиолошка ситуација захтева, наредиће спровођење мера из члана 5. став 1. овог правилника и узимање довољног броја узорака од уништених свиња, како би се потврдило или искључило присуство вируса класичне куге свиња на контактном газдинству.

Најважнији критеријуми и фактори ризика који се узимају у обзир при

спровођењу мера из члана 5. став 1. тачка 1) овог правилника на контактним газдинствима прописани су у Прилогу II - Најважнији критеријуми и фактори ризика које треба узети у обзир код доношења одлуке о убијању свиња на контактним газдинствима, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Одредбе члана 4. овог правилника морају да се спроводе на контактним газдинствима све док се сумња на класичну кугу свиња не искључи.

VII. ЕПИЗООТИОЛОШКИ УВИЂАЈ

Члан 8.

Епизоотиолошки увиђај врши се када постоји сумња на појаву класичне куге свиња на основу епизоотиолошког упитника који је саставни део Националног плана за искорењивање класичне куге свиња (у даљем тексту: Кризни план) из члана 20. овог правилника.

Епизоотиолошки увиђај обавезно обухвата следеће податке:

1) временски период, током кога је вирус класичне куге свиња могао бити присутан на газдинству пре него што је ова болест пријављена или пре него што је постављена сумња на болест;

2) могући извор класичне куге свиња на газдинству и утврђивање свих осталих газдинстава, где су се свиње могле заразити из истог извора;

3) кретање људи, возила, свиња, лешева, семена, производа од свиња или било ког другог материјала, којим се вирус може пренети са или на газдинство.

Ако се приликом епизоотиолошког увиђаја утврди да би класична куга свиња могла да се прошири са или на газдинства која се налазе на подручју других држава, о томе се обавештавају те државе.

VIII. ЗАРАЖЕНО И УГРОЖЕНО ПОДРУЧЈЕ

Члан 9.

Након службеног потврђивања класичне куге свиња на газдинству Министарство одређује границе зараженог и угроженог подручја.

Границе зараженог подручја одређују се у кругу полупречника од најмање 3 km око места избијања болести. Заражено подручје налази се у оквиру угроженог подручја у кругу полупречника најмање 10 km око места избијања болести.

Код одређивања граница зараженог и угроженог подручја узимају се у обзир:

1) резултати епизоотиолошког увиђаја;

2) географске карактеристике, нарочито природне или вештачке границе;

3) положај и међусобна удаљеност газдинстава;

4) подаци о промету и трговини свињама и подаци о постојећим кланицама;

5) средства и особље којима се располаже за контролу промета свиња унутар подручја, нарочито уколико угинуле или уништене свиње морају бити уклоњене са газдинства са којег потичу.

Ако заражено и/или угрожено подручје укључује део територије других држава, границе зараженог и угроженог подручја одредићују се у сарадњи са надлежним органима тих држава.

Како би се обезбедила добра информисаност унутар и ван зараженог и угроженог подручја о наређеним мерама из чл. 10. и 11. овог правилника и омогућило њихово спровођење, постављају се видљиви знаци и упозоравајући натписи и користе средстава јавнога информисања.

IX. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ НА ЗАРАЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

Члан 10.

На зараженом подручју спроводе се следеће мере:

1) попис свих газдинстава на којима се држе и узгајају свиње у што краћем року, вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци, обележавање и регистрација свих необележених свиња, након чега, у року од седам дана, ветеринарски инспектор мора да изврши надзор свих газдинства у зараженом подручју како би клинички прегледао свиње и проверио регистар свиња на газдинствима, спроведену вакцинацију и обележавање свиња;

2) забрана премештања и промета свиња, осим у посебним случајевима код премештања у складу са одредбама става 1. тачка б) овог члана. Изузетно, ветеринарски инспектор може да одобри провоз свиња путем-саобраћајницом или железницом кроз заражено подручје, под условом да се провоз обавља без заустављања и истоваривања животиња. Одобрење се даје за свиње намењене за клање које долазе изван зараженог подручја и које се шаљу на клање без одлагања у кланицу која се налази у зараженом подручју;

3) чишћење и дезинфекција, што је пре могуће након контаминације, камиона и других превозних средства и опреме, коришћених за превоз свиња или других животиња или материјала који је могао бити заражен (лешеви, сточна храна, стајњак и сл.) у складу са одредбама члана 12. овог правилника. Ни једно превозно средство које је било коришћено за превоз свиња не сме да напусти заражено подручје, а да претходно није очишћено, дезинфиковано и прегледано, односно добило одобрење од стране ветеринарског инспектора;

4) забрана улаза и излаза других домаћих животиња на и са газдинства без одобрења ветеринарског инспектора;

5) пријава, без одлагања, сваке угинуле или болесне свиње на газдинству ветеринарском инспектору, који наређује спровођење одговарајућих испитивања у складу са Дијагностичким приручником;

б) забрана премештања свиња са газдинства на коме се држе док не истекне најмање 30 дана од спроведеног чишћења и прве дезинфекције заражених газдинстава, односно најмање 15 дана од спроведене вакцинације на том газдинству. Након истека периода од 30 дана, Министарство може да одобри премештање свиња са газдинства под условима из става 2. овог члана и то само за директан превоз:

- у кланицу, на хитно клање ако је могуће унутар зараженог или угроженог подручја,

- у објекат за нешкодљиво уклањање или одговарајуће место где се свиње одмах уништавају, а њихови лешеви нешкодљиво уклањају под надзором ветеринарског инспектора,

- у друге објекте унутар зараженог подручја, у посебним случајевима;

7) забрана промета семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава унутар зараженог подручја;

8) обавезно спровођење одговарајућих биосигурносних мера које су

потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња од стране сваке особе која улази или излази са газдинства.

Ако су мере из става 1. овог члана на снази дуже од 30 дана због нових избијања болести, а као последица тих мера је угрожена добробит животиња или су се појавили други проблеми у узгоју свиња, на захтев власника животиња, Министарство може да одобри отпремање свиња са газдинства из зараженог подручја, директно у објекте и да примени мере из става 1. тачка б) овог члана под следећим условима:

1) да су све свиње клинички прегледане, уз мерење телесне температуре и да је обављена контрола регистра, спроведених вакцинација у последњих 12 месеци и бројева ушних маркица свих свиња на газдинству;

2) да приликом прегледа и контроле из тачке 1) овог става нису утврђени никакви клинички знаци класичне куге свиња, да су све свиње обележене на прописан начин, да су све свиње вакцинисане и да је од последње вакцинације прошло не мање од 15 дана и не више од 6 месеци;

3) да се свиње отпремају у превозним средствима која је запечатио ветеринарски инспектор;

4) да су превозна средства и опрема одмах након превоза свиња очишћена и дезинфикована у складу са чланом 12. овог правилника;

5) да је од свиња које треба да буду заклане или убијене узет довољан број узорака, у циљу потврђивања или искључивања присуства вируса класичне куге свиња на газдинству.

Када се свиње превозе у кланицу потребно је да:

1) ветеринарски инспектор на кланици буде обавештен о упућивању свиња у кланицу и да по њиховом приспећу у кланицу о томе обавести ветеринарског инспектора који је одобрио упућивање свиња на клање;

2) се допремљене свиње по доласку у кланицу држе и кољу одвојено од других свиња;

3) ветеринарски инспектор на кланици током прегледа обрати посебну пажњу на клиничке знаке карактеристичне за класичну кугу свиња;

4) се свеже месо свиња које се ставља у промет преради у истом објекту или да се пошаље на прераду у други објекат који за то одреди Министарство. Пошиљка меса која се шаље у други објекат биће запечаћена пре стављања у промет и остати запечаћена током превоза.

Мере на зараженом подручју остају на снази све док се на зараженим газдинствима не спроведе чишћење и прва дезинфекција и клинички преглед свиња, а по потреби и лабораторијска испитивања животиња.

Клинички преглед свиња из става 4. овог члана, контрола спроведених вакцинација и обележавања извршиће се 30 дана након спроведеног чишћења и прве дезинфекције на зараженим газдинствима.

Х. МЕРЕ НА УГРОЖЕНОМ ПОДРУЧЈУ

Члан 11.

На угроженом подручју спроводе се следеће мере:

- 1) попис свих газдинстава;
- 2) вакцинација свих невакцинисаних свиња, као и свиња код којих је од последње вакцинације прошло више од шест месеци;
- 3) обележавање и регистрација свих необележених свиња;
- 4) забрана кретања и превоза свиња јавним и приватним путевима, осим

уз одобрење Министарства које се може дати за свиње које се провозе путем или железницом кроз угрожено подручје, под условом да се провоз обавља без заустављања и истовара животиња, као и за свиње које потичу изван угроженог подручја а упућене су на неодложно (хитно) клање у кланицу која се налази на угроженом подручју;

5) чишћење и дезинфекција камиона и других превозних средстава и опреме која је коришћена при превозу свиња или других животиња или материјала који је могао бити заражен вирусом класичне куге свиња (нпр. лешеви, храна за животиње, стајњак) што је могуће пре након контаминације. Превозна средства, коришћена за превоз свиња не могу напустити угрожено подручје уколико нису претходно очишћена и дезинфикована;

6) забрана улаза и излаза на и са газдинства свим животињама током првих седам дана од одређивања граница угроженог подручја, без одобрења ветеринарског инспектора;

7) пријава, без одлагања, сваке угинуле или оболеле свиње и спровођење одговарајућих мера у складу са овим правилником;

8) забрана стављања у промет свиња са газдинства најмање 21 дан од спроведеног чишћења и завршне дезинфекције заражених газдинстава, односно 15 дана од спроведене вакцинације свиња. Након истека периода од 21 дана, Министарство може да одобри премештање свиња са газдинства под условима из члана 10. став 2. овог правилника и то само за директан превоз:

- на хитно клање у кланицу коју је одредило Министарство, ако је могуће унутар зараженог или угроженог подручја,

- у објекат за нешкодљиво уклањање или одговарајуће место, где се свиње одмах убијају на хуман начин, а њихови трупови нешкодљиво уклањају под службеним надзором,

- у посебним случајевима у друге објекте унутар зараженог или угроженог подручја.

Ако се свиње провозе у кланицу, по налогу ветеринарског инспектора, а уз одговарајућу документацију, изузетно од одредби члана 10. став 2. тачка 5) и члана 10. став 3. овог правилника, месо се мора да се обележи тако да се зна да потиче од тих свиња због његове касније употребе и одредишта;

9) забрана промета семена, јајних ћелија и ембриона свиња са газдинстава унутар угроженог подручја;

10) одговарајуће биосигурносне мере које су потребне за смањивање опасности од ширења вируса класичне куге свиња од стране особа које улазе или излазе са газдинства.

Ако се мере из става 1. овог члана спроводе дуже од 30 дана због нових случајева избијања болести, а као последица тога је угрожена добробит животиња или су се појавили други проблеми у узгоју свиња, Министарство може, на основу захтева власника животиња, а у складу са чланом 10. став 2. овог правилника, да одобри отпремање свиња са газдинства унутар угроженог подручја и то:

- 1) на хитно клање у кланицу коју је одредило Министарство и која се налази ако је могуће унутар зараженог или угроженог подручја;

- 2) у објекат за нешкодљиво уклањање или одговарајуће место, где се свиње одмах уништавају, а њихови лешеви нешкодљиво уклањају под надзором ветеринарског инспектора,

- 3) у друге објекте унутар зараженог или угроженог подручја, у посебним случајевима.

Мере на угроженом подручју остају на снази све док се на зараженим газдинствима не спроведе чишћење и прва дезинфекција и клинички преглед свиња на угроженом подручју, а по потреби и лабораторијска испитивања животиња

Клинички преглед свиња из става 4. овог члана, контрола спроведених вакцинација и обележавања извршиће се после 20 дана од спроведеног чишћења и прве дезинфекције на зараженим газдинствима.

XI. ЧИШЋЕЊЕ И ДЕЗИНФЕКЦИЈА

Члан 12.

Чишћење и дезинфекција спроводи се под надзором ветеринарског инспектора и према његовим инструкцијама, употребом одобреног дезифекционог средства у одређеној концентрацији и на начин прописан у Прилогу III - Принципи и поступци чишћења и дезинфекције, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

XII. ПОНОВНО УВОЂЕЊЕ СВИЊА НА ГАЗДИНСТВО НАКОН ПРЕСТАНКА БОЛЕСТИ

Члан 13.

Поновно увођење свиња на газдинство на коме је потврђена класична куга свиња може се извршити под условима из члана 10. став 4. овог правилника у зависности од начина држања свиња на газдинству при чему морају да буду испуњени следећи услови:

- 1) да свиње потичу са газдинстава на којима није било случајева класичне куге свиња у последњих шест месеци и да на њима, у том периоду, нису спроведене никакве мере сузбијања ове болести;
- 2) да су свиње обележене на прописан начин;
- 3) да су свиње вакцинисане против класичне куге свиња при чему период од спроведене вакцинације не сме бити мањи од 15 дана ни дужи од 6 месеци.

XIII. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА У КЛАНИЦИ ИЛИ ПРЕВОЗНОМ СРЕДСТВУ

Члан 14.

Код сумње на појаву класичне куге свиња у кланици или превозном средству ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај и наређује друге мере, како би се потврдила или искључила сумња на појаву класичне куге свиња.

У случају сумње на појаву класичне куге свиња у кланици или превозном средству свиње ће одмах бити изоловане и стављене под надзор док резултати испитивања не буду познати.

Када се потврди појава класичне куге свиња у кланици или превозном средству извршиће се:

- 1) уништавање, без одлагања, свих пријемчивих животиња у кланици или превозном средству;
- 2) нешкодљиво уклањање лешева, трупова, унутрашњих органа и кланичног и животињског отпада пореклом од потенцијално заражених

животиња, под надзором ветеринарског инспектора;

3) чишћење и дезинфекција објеката, опреме и возила под надзором ветеринарског инспектора;

4) епизоотиолошки увиђај;

5) генетска типизација изолованог вируса класичне куге свиња;

6) спровођење мера из овог правилника на газдинству са кога потичу заражене свиње или трупови, као и на другим контактним газдинствима;

7) забрана допремања свиња на клање или стављање у промет до истека периода од 24 сата након чишћења и дезинфекције.

XIV. МЕРЕ КОЈЕ СЕ СПРОВОДЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ НА ПОЈАВУ И ПОТВРДЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА

Члан 15.

Код сумње на појаву класичне куге свиња код дивљих свиња ветеринарски инспектор, без одлагања, врши епизоотиолошки увиђај и наређује друге мере, како би се потврдила или искључила сумња на појаву класичне куге свиња.

Ветеринарски инспектор информише власнике свиња и ловце о сумњи на појаву класичне куге свиња код дивљих свиња.

Након потврде примарног случаја класичне куге свиња код дивљих свиња министар ће затражити од Савета за ветеринарство да:

1) проучи епизоотилошку ситуацију и да препоруке за одређивање инфицираног подручја у складу са одредбама из члана 16. став 1. тачка 2) овог правилника;

2) помогне да се утврде одговарајуће мере, осим мера из ст. 4) и 5) овог члана које треба спровести у инфицираном подручју, које могу да укључе обустављање лова и забрану прихрањивања дивљих свиња;

3) помогне у изради плана за искорењивање класичне куге свиња код дивљих свиња;

4) помогне у вршењу анализе спроведених мера на терену.

Министарство одредђује границе инфицираног подручја и наређује да се на том подручју спроведу следеће мере:

1) попис свих категорија свиња на газдинствима на том подручју уз редовно ажурирање од стране власника и контролу од стране ветеринарског инспектора;

2) вакцинација и обележавање на прописан начин;

3) држање свиња на газдинствима на начин који обезбеђује спречавање директног или индиректног контакта са дивљим свињама;

4) забрана улаза и излаза свиња на и са газдинства без одобрења ветеринарског инспектора;

5) стављање дезинфекционих баријера на улазу и излазу из објеката на којима се држе свиње и на улазу и излазу са газдинства;

6) одговарајуће хигијенске и биосигурносне мере од стране особа које су биле у контакту са дивљим свињама, како би се смањила опасност од ширења вируса класичне куге свиња, а које могу укључити и привремену забрану улаза на газдинство на коме се узгајају свиње тим особама;

7) испитивање на газдинству свих уинулих и свиња које показују клиничке знаке класичне куге свиња;

8) забрана уношења на газдинство органа или ткива одстрелене или угинуле дивље свиње, као и прибора или опреме који је могао бити контаминиран вирусом класичне куге свиња;

9) преглед одстрелених или угинулих дивљих свиња на инфицираном подручју у присуству ветеринарског инспектора и њихово испитивање на класичну кугу свиња;

10) нешкодљиво уклањање трупова дивљих свиња код којих је утврђена класична куга свиња под надзором ветеринарског инспектора;

11) забрана стављања у промет дивљих свиња и меса пореклом од дивљих свиња који потичу из инфицираног подручја и њихово нешкодљиво уклањање под надзором ветеринарског инспектора;

12) нешкодљиво уклањање делова дивљих свиња који нису намењени за исхрану људи под надзором ветеринарског инспектора;

13) генетска типизација изолованог вируса класичне куге свиња.

Изузетно од става 4. тачка 11) овог члана, Министарство може да одобри да се под надзором ветеринарског инспектора стави у промет месо од дивљих свиња ако постоје одговарајући услови складиштења до добијања лабораторијског резултата и ако су резултати лабораторијског испитивања негативни.

Ако се класична куга свиња појави код дивљих свиња у пограничном подручју Републике Србије, при одређивању мера које су неопходне за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање класичне куге свиња Министарство сарађује са надлежном службом суседне државе.

XV. ПЛАН ИСКОРЕЊИВАЊА КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА КОД ДИВЉИХ СВИЊА

Члан 16.

Након утврђивања класичне куге свиња код дивљих свиња, Министарство израђује писани план мера за искорењивање класичне куге свиња код дивљих свиња и на газдинствима на инфицираном подручју (у даљем тексту: План) који садржи податке о:

1) резултатима епизоотиолошког увиђаја из члана 15. став 1. овог правилника;

2) инфицираном подручју, географској распрострањености класичне куге свиња, броју дивљих свиња на зараженом подручју, природним или вештачким баријерама за кретање дивљих свиња;

3) организовању и ангажовању биолога, ловаца и ловачких и ветеринарских организација;

4) медијској кампањи и информисању надлежних тела и служби;

5) начину одређивања броја и локација мета-популација дивљих свиња у и око зараженог подручја;

6) приближном броју мета-популација дивљих свиња и њиховој величини у и око инфицираног подручја;

7) раширености класичне куге свиња у популацији дивљих свиња и о лабораторијским и другим испитивањима одстрелених или угинулих дивљих свиња и епизоотиолошким истраживањем и учесталости ове болести код појединих старосних група дивљих свиња;

8) мерама за смањење опасности од ширења класичне куге свиња због кретања и/или контакта између мета-популација дивљих свиња, које могу

укључивати и забрану лова;

9) мерама за смањење величине пријемчиве популације дивљих свиња, а нарочито прасади;

10) условима које морају да испуњавају ловци, како би се спречило ширење класичне куге свиња;

11) поступцима уклањања одстрелених и угинулих дивљих свиња;

12) епизоотиолошком увиђају који је спроведен при одстрелу или угинућу дивљих свиња са следећим подацима из епизоотиолошког упитника:

- географском подручју где је дивља свиња пронађена мртва или одстрелена,

- датуму када је дивља свиња пронађена одстрелена или мртва,

- особи која је дивљу свињу одстрелила или нашла мртву,

- старости и полу дивље свиње,

- симптомима пре одстрела, ако је дивља свиња била одстрелена,

- стању леша, ако је дивља свиња нађена мртва,

- лабораторијским налазима;

13) програмима надзора и мерама за спречавање уношења вируса класичне куге свиња на газдинства у инфицираном подручју и ако је потребно у његовој околини, укључујући превоз и стављање у промет животиња унутар, изван и у инфицирано подручје, а ове мере морају најмање да укључе забрану стављања свиња, њиховог семена, ембриона или јајних ћелија у промет изван инфицираног подручја;

14) критеријумима на основу којих се укида спровођење мера за искорењивање класичне куге свиња у инфицираном подручју и мера које се примењују на газдинствима у том подручју;

15) надлежном телу задуженом за надзор и координацију рада јединица унутар тела одговорних за спровођење Плана;

16) начину на који ће Савет за ветеринарство редовно пратити резултате спровођења Плана;

17) мониторингу на класичну кугу свиња који ће почети да се спроводи по истеку периода од 12 месеци од последњег потврђеног случаја класичне куге свиња код дивљих свиња на зараженом подручју и трајати најмање 12 месеци и који ће обухватити мере које се спроводе у складу са тач. 7), 11) и 12) овог члана.

XVI. ДИЈАГНОСТИЧКИ ПОСТУПЦИ И БИО-СИГУРНОСНЕ МЕРЕ

Члан 17.

Референтне лабораторије за класичну кугу свиња из Прилога IV - Референтне лабораторије за класичну кугу свиња у Републици Србији и њихови задаци, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, овлашћене су за дијагностиковање класичне куге свиња.

Референтна лабораторија за класичну кугу свиња може применити и модификоване лабораторијске тестове из Дијагностичког приручника или друге тестове под условом да ти тестови имају исту осетљивост и специфичност као и тестови описани у Дијагностичком приручнику.

Национална референтна лабораторија за класичну кугу свиња одговорна је за уједначавање стандарда и дијагностичких поступака референтне лабораторије из става 2. овог члана.

Национална референтна лабораторија за класичну кугу свиња остварује

стручну сарадњу са референтном лабораторијом ЕУ.

Дијагностички поступци, узорковање и лабораторијско испитивање у сврху откривања присуства класичне куге свиња спроводе се у складу са Дијагностичким приручником.

Дијагностички приручник садржи:

1) минималне био-сигурносне захтеве и стандарде квалитета које морају да обезбеде референтне лабораторије за дијагностику класичне куге свиња и услове за превоз узорака;

2) критеријуме и поступке који морају да буду испуњени током клиничких и постморталних прегледа који се спроводе у сврху потврђивања или искључивања присутности класичне куге свиња;

3) критеријуме и поступке који треба да се поштују приликом узимања узорака од живих свиња или њихових лешева у циљу лабораторијских испитивања на класичну кугу свиња, укључујући начин узорковања за серолошка или вирусолошка испитивања;

4) лабораторијске тестове за дијагностику класичне куге свиња, укључујући:

- тестове за диференцијалну дијагностику вируса класичне куге свиња и других пестивируса,

- критеријуме за процену резултата лабораторијских тестова;

5) лабораторијске технике за генетску типизацију изолата вируса класичне куге свиња.

Руковање испитиваним материјалом, коришћење вируса класичне куге свиња, његовог генома, антигена и вакцина у циљу истраживања, дијагностике или производње биолошких средстава може да се врши само у објектима и лабораторијама овлашћеним од Министарства.

XVII. ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА

Члан 18.

Класична куга свиња спречава се и сузбија сталним одржавањем имунитета свиња против класичне куге свиња на свим газдинствима на којима се држе и узгајају свиње током целе године, вакцинацијом свих свиња вакцином од атенуираног К-соја вируса, према упутству произвођача вакцине, тако што се врше:

1) прве вакцинације прасади старости од 45 до 60 дана најкасније 15 дана пре стављања у промет;

2) вакцинације назимица и крмача најкасније 15 дана пре сваког припуста;

3) вакцинације свих нерастова два пута годишње у размаку од шест месеци.

Свиње које се изводе на заједничку испашу, као и дивље свиње у ограђеним одгајалиштима морају бити вакцинисане једанпут годишње и то најкасније 15 дана пре пуштања на испашу.

Министарство може да одобри престанак вакцинације на газдинствима која поседују решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова за држање свиња (у даљем тексту: фарме) под условима да:

1) на територији Републике Србије није установљен ни један случај класичне куге свиња у последњих 12 месеци;

2) фарма има затворен циклус производње свиња;

3) фарма има регистровану ветеринарску службу за потребе сопственог сточарства;

4) је на фарми обезбеђено спровођење хигијенских и биосигурносних мера;

5) фарма поседује план мера које ће спроводити у циљу спречавања појаве класичне куге свиња израђен у сарадњи са епизоотиолошком службом.

Министарство може да одобри спровођење вакцинације свиња применом маркер вакцине на фармама са затвореним циклусом производње свиња, ако су обезбеђени одговарајући дијагностикуми којима може да се разликује вакцинални титар против маркер вакцине од вакциналног титра против конвенционалне вакцине или дивљег соја вируса.

Вакцина против класичне куге свиња мора да буде произведена у складу са последњим издањем OIE - Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines.

XVIII. ВАКЦИНАЦИЈА ДИВЉИХ СВИЊА

Члан 19.

У случају службене потврде присуства класичне куге свиња код дивљих свиња или у циљу спречавања појаве класичне куге свиња код дивљих свиња, Министарство може да спроведе вакцинацију дивљих свиња и у тада израђује план вакцинације, који нарочито садржи податке о:

- 1) епизоотиолошкој ситуацији која захтева хитну вакцинацију;
- 2) величини и границама географског подручја на коме је потребно спровести вакцинацију;
- 3) типу вакцине која ће се користити и поступку вакцинације;
- 4) посебним мерама које треба спровести у случају вакцинације прасади;
- 5) очекиваном трајању кампање вакцинације;
- 6) приближном броју дивљих свиња које треба вакцинисати;
- 7) мерама које треба предузети како би се избегло нарушавање популације дивљих свиња;
- 8) мерама које треба предузети како би се избегла могућност ширења вакциналног вируса на свиње на газдинству, уколико постоји таква могућност;
- 9) очекиваним резултатима и параметрима који говоре о успешности спроведене вакцинације;
- 10) надлежној служби која координира спровођење вакцинације;
- 11) начину на који ће се размењивати информације;
- 12) другим пословима који се предузимају при спровођењу вакцинације.

План хитне вакцинације може се сачинити тако да се прилагођава развоју ситуације.

XIX. КРИЗНИ ПЛАН

Члан 20.

Министарство доноси Кризни план који садржи мере које се спроведе у случају појаве класичне куге свиња и који одређује начин на који ће се обезбедити приступ објектима, опреми, особљу и другом материјалу неопходном за брзо и ефикасно искорењивање болести.

Кризни план садржи прецизан број доза вакцине неопходне за вакцинацију и управне округе на којима се налазе подручја са великом густином

свиња, како би се у тим управним окрузима обезбедио највиши ниво информисаности о опасности од избијања класичне куге свиња и спремности у случају избијања ове болести.

Садржина Кризног плана мора да буде у складу са Прилогом V - Садржина Кризног плана, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Кризни план може да се измени или допуни у зависности од развоја ситуације.

Министарство ажурира Кризни план сваке пете године.

XX. ЦЕНТАР ЗА СУЗБИЈАЊЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА

Члан 21.

У случају избијања класичне куге свиња министар образује кризни центар који има подручне јединице које се организују за територију управног округа или општине.

Да би се обезбедио највиши степен спремности у случају из става 1. овог члана, Савет за ветеринарство у складу са законом пружа стручну помоћ у вези са:

- 1) епизоотиолошким увиђајем;
- 2) узорковањем, лабораторијском дијагностиком и тумачењем резултата лабораторијских испитивања;
- 3) спровођењем мера сузбијања и искорењивања болести.

Кризни центар координира рад подручних јединица, прати поступке који се спроводе у циљу сузбијања и искорењивања класичне куге свиња и одговоран је за:

- 1) дефинисање мера потребних за контролу, сузбијање и искорењивање класичне куге свиња из Кризног плана;
- 2) брзо и ефикасно спровођења мера из тачке 1) овог става;
- 3) распоред лица и средстава у заражена и угрожена подручја;
- 4) благовремено достављање података Министарству;
- 5) успостављање сталне комуникације са референтним лабораторијама, подручним јединицама и службама за санацију терена;
- 6) сарадњу са средствима јавног информисања;
- 7) сарадњу са полицијом и војском Србије.

Кризни центар мора на располагању да има особље, објекте и опрему, укључујући потребне системе за комуникацију, јасно и ефикасно успостављен систем управљања и одговорности, како би се осигурала хитна примена мера сузбијања и искорењивања класичне куге свиња прописаних овим правилником.

Подаци о особљу, објектима, опреми, начину управљања и одговорности кризног центра чине садржину Кризног плана.

XXI. УПОТРЕБА ПОМИЈА

Члан 22.

Да би се спречила појава класичне куге свиња забрањена је употреба помија у исхрани свиња, укључујући и помије из здравствених установа и међународног транспорта.

Помије из међународних превозних средстава, као што су бродови, аутобуси, аутомобили и авиони, прикупљају се и нешкодљиво уклањају под

надзором ветеринарског инспектора.

На газдинствима на којима се држи мање од 10 свиња, дозвољена је исхрана свиња помијама, уколико су термички обрађене при температури од 90°C у трајању од најмање 60 минута.

Члан 23.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о мерама за сузбијање и искорењивање класичне куге свиња („Службеном лист СФРЈ”, број 6/88).

Члан 24.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-00193/2009-09
У Београду, 3. децембра 2009. године

МИНИСТАР
др Саша Драгин

**ПРИЈАВЉИВАЊЕ КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА
И ДРУГЕ ЕПИЗООТИОЛОШКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ КОЈЕ СЕ
ДОСТАВЉАЈУ ОИЕ И ЕВРОПСКОЈ КОМИСИЈИ У СЛУЧАЈУ КАДА ЈЕ
ПОТВРЂЕНА ПОЈАВА КЛАСИЧНЕ КУГЕ СВИЊА**

У року од 24 сата од потврде сваког примарног избијања класичне куге свиња на газдинству, примарне појаве ове болести код дивљих свиња или утврђивања случаја ове болести на кланици или током превоза, Министарство обавештава ОИЕ и Европску комисију и доставља следеће податке:

- 1) датум пријаве болести;
- 2) време пријаве;
- 3) назив места и општина;
- 4) назив болести односно да се ради о болести класичне куге свиња;
- 5) број избијања или случајева болести;
- 6) датум постављања сумње на болест;
- 7) датум потврђивања болести;
- 8) методе коришћене за потврђивање болести;
- 9) да ли је присутност болести потврђена код дивљих свиња, свиња на газдинству, кланици или превозном средству, сајму или другом месту;
- 10) географски положај места где је потврђено избијање или појава класичне куге свиња;
- 11) мере сузбијања и искорењивања које су примењене.

У случају примарног избијања болести или појаве болести на газдинству, у кланици или превозном средству осим података из става 1. овог прилога Министарство доставља и податке о:

- 1) броју пријемчивих свиња свих категорија;
- 2) броју уинулих свиња свих категорија;
- 3) броју оболелих свиња за сваку категорију и броју свиња код којих је потврђена класична куга свиња;
- 4) броју убијених свиња;
- 5) броју нешкодљиво уклоњених свиња;
- 6) удаљености зараженог газдинства од првог суседног газдинства где се држе свиње;
- 7) локацији газдинства са којих заражене свиње или лешеве потичу, ако је класична куга свиња потврђена у кланици или превозном средству.

У случају секундарног/следећег избијања класичне куге свиња Министарство доставља ОИЕ и Европској комисији податке из ст. 1. и 2. овог прилога, првог радног дана сваке недеље.

Осим података из ст. 1, 2. и 3. овог прилога, Министарство доставља, у најкраћем року, ОИЕ и Европској комисији и државама чланицама ЕУ, писани извештај који садржи:

- 1) датум када су свиње на газдинству, кланици или превозном средству уништене и нешкодљиво уклоњене;
- 2) резултате испитивања узорака узетих од уништених свиња;
- 3) податке о броју уништених и нешкодљиво уклоњених свиња, броју свиња које ће бити касније заклане и датуму до када ће бити заклане, у случају

примене одступања из члана 6. став 1. овог правилника;

4) све податке о могућем или утврђеном извору болести;

5) податке о генотипу вируса који је узроковао избијање или појаву класичне куге свиња у случају примарног избијања класичне куге свиња или појаве класичне куге свиња у кланици или превозном средству.

Када су на контактним газдинствима или на газдинствима на којима су се налазиле животиње за које се сумња да су заражене вирусом класичне куге свиња, свиње нешкодљиво уклоњене, извештај из става 4. овог прилога садржи и податке о:

1) датуму уништавања свиња и броју свиња, по категоријама, које су биле уништене на сваком газдинству;

2) епизоотиолошкој повезаности између избијања или појаве класичне куге свиња и сваког контактеног газдинства или разлозима који су довели до сумње на класичну кугу свиња на сваком сумњивом газдинству;

3) резултатима лабораторијског испитивања узорака узетих од уништених свиња на газдинству.

Ако свиње на контактним газдинствима нису уништене, Министарство наводи разлоге за доношење такве одлуке.

**НАЈВАЖНИЈИ КРИТЕРИЈУМИ И ФАКТОРИ РИЗИКА КОЈЕ ТРЕБА УЗЕТИ У
ОБЗИР КОД ДОНОШЕЊА ОДЛУКЕ О УБИЈАЊУ СВИЊА НА
КОНТАКТНИМ ГАЗДИНСТВИМА**

Критеријум	Одлука	
	За убијање на хуман начин	Против еутаназије
Клинички знаци који указују на појаву ККС* на контактном газдинству	ДА	НЕ
Свиње су премештане из зараженог на контактна газдинства у периоду након вероватног уношења вируса на заражено газдинство	ДА	НЕ
Контактна газдинства се налазе на подручју са великом густином свиња	ДА	НЕ
Могућност ширења вируса из места избијања ККС пре увођења мера за спречавање ширења, сузбијање и искорењивање	ВЕЛИКА/НЕПОЗНАТА	ОГРАНИЧЕНА
Контактна газдинства су смештена у кругу од 500 m од места избијања ККС (а ако се ради о подручју са врло великом густином свиња, мора се узети у обзир већа удаљеност)	ДА	НЕ
Контактна газдинства се налазе у близини више газдинстава на којима је избила ККС	ДА	НЕ
Број свиња на газдинству на коме је избила ККС и/или на контактним газдинствима	ВЕЛИКИ	МАЛИ

* класична куга свиња - ККС

ПРИНЦИПИ И ПОСТУПЦИ ЧИШЋЕЊА И ДЕЗИНФЕКЦИЈЕ

Приликом чишћења и дезинфекције мора да се поштује следеће:

1) чишћење и дезинфекцију, а кад је потребно и дератизацију и дезинсекцију, спроводе специјализоване екипе за искорењивање нарочито опасних заразних болести под надзором ветеринарског инспектора;

2) дезинфекциона средства која се користе и њихове концентрације морају да буду одобрени за стављање у промет;

3) дезинфекција се врши готовим или свеже припремљеним дезинфекционим средством, према упутству произвођача;

4) избор дезинфекционог средства и начин дезинфекције зависе од врсте објеката, возила и предмета који треба да се дезинфикују;

5) услови под којима се средства за одмашћивање и дезинфекцију користе, не смеју да утичу на смањење њихове ефикасности, а нарочито морају да се уважавају техничке препоруке произвођача, као што су притисак, минимална температура и време деловања средства;

6) без обзира на врсту дезинфекционог средства које се користи, потребно је да се:

- темељно натопи простирка и ђубриво (стајњак) дезинфекционим средством,

- темељно оперу и четком орибају подови, рампе и зидови након уклањања и демонтажа опреме и инсталација где је то могуће, да би се обезбедио највиши ефекат чишћења и дезинфекције,

- понови дезинфекција и остави да дезинфекционо средство делује најмање онолико колико је наведено у препорукама произвођача,

- вода која је била коришћена за чишћење одстриани тако да се спречи ширење вируса класичне куге свиња;

7) да се спречи накнадна контаминација очишћених површина на површинама које су чишћене течностима под притиском;

8) опрати, дезинфиковати или уништити опрему, делове опреме, инсталације и прибор, који су могли да буду контаминирани;

9) након спроведене дезинфекције, потребно је да се спречи накнадна контаминација;

10) води се посебна евиденција о спроведеном чишћењу и дезинфекцији и о истом мора да постоји доказ на газдинству или у возилу.

Поступак чишћења и дезинфекције на зараженим газдинствима спроводи се као текуће чишћење и дезинфекција и завршно чишћење и дезинфекција.

Текуће чишћење и дезинфекција подразумева да се:

1) током убијања животиња спроводе све мере како би се ширење вируса класичне куге свиња спречило или svelo на минимум (нпр. искључивање вентилацијског система, постављање додатних места и опреме за дезинфекцију, резервне заштитне одеће, тушева, деконтаминација коришћене опреме, инструмената и прибора);

2) лешеве уинулих или убијених животиња обилно попрскају дезинфекционим средством;

3) за превоз лешева из зараженог газдинства користе непропусни и затворени контејнери или друга средства;

4) одмах након уклањања лешева и биолошких материјала, објекти где су свиње биле смештене, други објекти на газдинству, двориште и сви предмети и материјали који су могли да буду контаминирани током уништавања, клања или постморталних прегледа свиња, обилно попрскају дезинфекционим средством одобреним за коришћење;

5) сва ткива и крв која би могла да се цеде током клања или постморталних прегледа или контаминирани предмети, опрема и површински слојеви земље, пажљиво сакупе и нешкодљиво уклоне заједно са лешевима;

6) употребљено дезинфекционо средство делује на површинама на којима је коришћено најмање 24 сата.

Завршно чишћење и дезинфекција подразумева да се:

1) стајњак и коришћена простирка одстрани и третира у складу са ставом 5. тачка 1) овог прилога,

2) масноћа и прљавштина одстрани са свих површина употребом средстава за одмашћивање и површина опере водом;

3) након прања водом површине поново обилно попрскају дезинфекционим средством;

4) након седам дана објекти и површине поновно очисте средством за одмашћивање, исперу водом, обилно попрскају дезинфекционим средством и поново исперу водом.

Дезинфекција контаминираних простирке, стајњака и осоке подразумева да се:

1) пакује стајњак и коришћена простирка, попрскају дезинфекционим средством и оставе да стоје најмање 42 дана или се униште спаљивањем или закопавањем;

2) стајњак и осока не користе најмање 42 дана од последњег додавања инфективног материјала, осим ако ветеринарски инспектор дозволи краће време стајања стајњака који је претходно био третиран у складу са овим упутством на начин да је осигурано уништавање вируса класичне куге свиња.

Ако се свиње држе на отвореном, могу да се одреде посебни поступци чишћења и дезинфекције узимајући у обзир тип газдинства и климатске услове.

РЕФЕРЕНТНЕ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА КЛАСИЧНУ КУГУ СВИЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И ЊИХОВИ ЗАДАЦИ

Задатак референтне лабораторије за класичну кугу свиња је да осигура да се лабораторијско испитивање које се обавља у сврху утврђивања присуства класичне куге свиња и утврђивање генотипова изолованих вируса спроводи у складу са Дијагностичким приручником.

Национална референтна лабораторија за класичну кугу свиња одговорана је за усклађивање стандарда и дијагностичких поступака у референтним лабораторијама у Републици Србији, а како би се то постигло мора да:

- 1) набавља и доставља дијагностичке реагенсе;
- 2) контролише квалитет дијагностичких реагенса који се користе у Републици Србији;
- 3) повремено спроводи упоредна испитивања;
- 4) чува изолате вируса класичне куге свиња из потврђених случајева.

САДРЖИНА КРИЗНОГ ПЛАНА

Кризни план мора да буде сачињен тако да:

- 1) обезбеди брзо и ефикасно спровођење мера из Кризног плана у случају избијања класичне куге свиња;
- 2) садржи детаљан опис приступа и начина коришћења средстава буџета Републике Србије намењених за спровођење прописаних мера;
- 3) се успостави хијерархија управљања, како би се осигурало брзо и ефикасно доношење одлука у вези епизоотије;
- 4) садржи детаљан опис ресурса који су потребни за брзо и ефикасно предузимања мера, укључујући лабораторијско особље, опрему и инфраструктуру;
- 5) садржи приручник у коме су детаљно дата упутства и описани поступци и мере које се спроводе у случају избијања класичне куге свиња;
- 6) омогући да лица која учествују у спровођењу мера из Кризног плана редовно обнављају знање о клиничким знацима класичне куге свиња, епизоотиолошком упитнику и мерама за искорењивање класичне куге свиња, да најмање два пута годишње учествују у вежби избијања класичне куге свиња, као и да учествују у програму оспособљавања за организовање информативних кампања намењених Министарству, власницима животиња и ветеринарима.
- 7) садржи детаљан план хитне вакцинације, када је то потребно.

ДИЈАГНОСТИЧКИ ПРИРУЧНИК

Дијагностичким приручником (у даљем тексту: Приручник) утврђују се дијагностички поступци, начин узорковања и услови за процену лабораторијских метода које се препоручују у дијагностиковању класичне куге свиња.

I. ЦИЉЕВИ И ПОЈМОВИ

У циљу уједначавања поступака дијагностиковања класичне куге свиња (у даљем тексту: ККС) у Приручнику се:

1) дају упуства и минимални услови које морају да задовоље дијагностички поступци, методе узимања узорака, критеријуми за оцењивање резултата клиничког и пост-морталног испитивања, као и лабораторијски тестови за дијагностиковање ККС¹;

2) одређују минимални биосигурносни захтеви и стандарди квалитета којих се треба придржавати у лабораторијама за дијагностиковање ККС, као и приликом превоза узорака;

3) одређују лабораторијски тестови који ће се користити за дијагностиковање ККС и лабораторијске технике за генетску типизацију изолата вируса ККС.

Овај Приручник је намењен првенствено службама одговорним за надзор и контролу ККС и у њему су наглашена начела и примена лабораторијских тестова, процењивање њихових резултата, а не појединости везане за спровођење лабораторијских техника.

За потребе Приручника, осим израза наведених у члану 2. овог правилника употребљавају се и изрази који имају следеће значење:

1) *сумњиво газдинство* је газдинство на коме се за једну или више свиња сумња да су заражене вирусом ККС или контактено газдинство;

2) *синглетон реактор* јесу све свиње које имају позитивне резултате серолошког испитивања, за које се зна да нису биле у контакту са вирусом узрочником ККС и за које не постоје докази да се зараза са њих проширила на свиње са којима су биле у контакту².

II. ОПИС ККС И ДИФЕРЕНЦИЈАЛНА ДИЈАГНОСТИКА

1. Увод

Узрочник ККС је РНК вирус из фамилије Flaviradae, род Pestivirus. Вирус ККС је антигено сродан са осталим пестивирусима, као што су вирус узрочник болести вирусне дијареје говеда (БВД) и вирус узрочник бордер болести. Ова сродност може довести до појаве лажно позитивних резултата лабораторијских испитивања због могућих унакрсних реакција.

Вирус ККС је стабилан у секретима и екскретима заражених свиња, лешевима, свежем месу и производима од меса свиња. Инактивирају га детерџенти, растварачи масти, протеазе и уобичајена дезинфекциона средства.

Најчешћа природна врата инфекције вирусом ККС су ороназалне

слузнице, било директним или индиректним контактом са зараженим свињама или преко хране контаминирани вирусом ККС. У подручјима са великом густином свиња вирус се лако шири међу суседним газдинствима на којима се гаје свиње. Могућа је и зараза путем семена заражених нерастова.

Инкубација траје од седам до десет дана. И поред тога, у појединим случајевима клинички знаци болести могу постати видљиви тек након две до четири недеље од инфекције вирусом ККС, па и дуже ако се ради о одраслим приплодним свињама или о инфекцији слабо вирулентним сојевима вируса.

Клинички знаци који се јављају код ККС су врло варијабилни и могуће их је заменити са клиничким знацима других болести. Интензитет симптома зависи од старости животиње и вирулентности вируса. Углавном млађе јединке оболе са израженијим симптомима. Код приплодних свиња ток заразе је често благ или чак субклинички.

Разликују се акутна, хронична и пренатална форма болести.

2. Акутни ток

Акутни ток ККС најчешће се јавља код одбијене прасади и товљеника. Први знаци су: престанак узимања хране, тромост, повишена телесна температура, коњуктивитис, отечени лимфни чворови, отежано дисање (апнеа, диспнеа), опстипација након које следи дијареја.

Типична крварења на кожи се обично уочавају на ушима, репу, трбуху и са унутрашње стране ногу током друге и треће недеље болести и трају до угинућа. Понекад се јављају и неуролошки знаци попут одузетости задњих ногу, тетурања и грчева. Телесна температура је повишена у току трајања болести и износи 40 °С и више, изузев код одраслих свиња код којих не мора прелазити 39,5 °С.

Вирус ККС изазива тешку леукопенију и имуносупресију што често доводи до секундарних интестиналних и респираторних инфекција. Знаци секундарних инфекција могу маскирати или преклопити најучесталије знаке ККС и тако довести до постављања погрешне дијагнозе. Угинуће обично наступа у периоду од месец дана. Опоравак, уз настанак антитета, је могућ и то најчешће код одраслих приплодних свиња које нису показивале тешке клиничке знаке ККС. Антитета против вируса ККС могу се утврдити две до три недеље након инфекције.

Патолошке промене, које се уочавају приликом постморталног прегледа, најчешће су на лимфним чворовима и бубрезима. Лимфни чворови су едематозни и хеморагични. Крварења на бубрезима могу бити у виду петехија и ехимоза. Слична крварења уочавају се на слузницама мокраћне бешике, гркљана, епиглотиса, затим на серозама грудне и трбушне шупљине и на срцу. Чест је налаз негнојног енцефалитиса. Патогномоничне промене су инфаркти на слезини, али се ретко јављају.

Клиничка и патолошка слика акутног тока афричке куге свиња је врло слична оној код ККС. Крварења на кожи и ушима лако се уочавају и упућују на постављање сумње на акутни ток афричке куге свиња или ККС. Неке друге болести доводе до сличних промена.

Акутни ток ККС треба узети у обзир и код сумње на: врбанац, репродуктивни и респираторни синдром свиња (ПРРС), тровање кумарином, пурпурно крварење, синдром мултисистемске кржљавости одбијене прасади, синдром дерматитиса и нефропатије свиња, инфекције салмонелама или

пастерелама, као и при осталим променама на органима дигестивног и респираторног система које прати повишена телесна температура и код којих свиње не реагују на лечење антибиотцима.

Вирус ККС се излучује пљувачком, урином и изметом, почевши од појаве клиничких знакова до угинућа. Вирус ККС може се ширити и семеном.

3. Хронични ток

Хронични ток болести јавља се код свиња које не могу да развију одговарајући имуни одговор на вирус узрочник ККС. Почетни знаци хроничног тока ККС су слични акутном току болести. Касније преовладавају знаци неспецифични за ККС, попут интермитентне грознице, хроничног ентеритиса и кржљавости. Типичне хеморагије на кожи изостају. Клиничке знаке болести свиње могу показивати два до три месеца пре угинућа. Свиње излучују вирус ККС од инфекције до угинућа.

Патолошке промене су мање карактеристичне, нарочито због изостанка крварења на органима и серозама. Код свиња са хроничном дијарејом уобичајене су некротичне промене на илеуму, илеоцекалном залистку и ректуму.

Будући да су клинички знаци хроничне ККС неспецифични, за постављање диференцијалне дијагнозе потребно је размотрити многе друге болести. Грозница се не појављује увек код свих болесних свиња, али је увек присутна код неколико свиња на зараженом газдинству.

4. Пренатални облик и закаснела појава ККС

Вирус узрочник ККС може проћи кроз постељицу (плаценту) супрасних крмача и инфицирати плодове, а да при том крмаче не показују знаке болести. Исход трансплаценталне инфекције зависи од стадијума супрасности и вируленције вируса. Уколико до инфекције дође у раним стадијумима супрасности може доћи до побачаја, прашења мртворођене прасади, мумификације или малформације плодова. Наведене промене доводе до смањења индекса прашења на газдинству.

Инфекција крмача до 90-ог дана супрасности може да доведе до прашења перзистентно инфициране прасади која не показују клиничке знаке болести, а угињавају након неколико месеци. Таква прасад заостаје у расту и развоју, повремено показује знаке конгениталног тремора. Овакав ток се назива „закаснелом појавом ККС”. Ова прасад могу да имају кључну улогу у ширењу болести и одржавању вируса ККС у популацији свиња, јер у току читавог живота излучују вирус узрочник ККС.

Препознавање ККС може да буде посебно тешко на газдинствима приплодних свиња зато што ток болести може да буде врло благ и може да се замени са другим болестима. Смањену плодност и побачаје могу да проузрокују и узрочници других болести као што су: парвовирусна инфекција свиња, ППРС, Аујецкијева болест и инфекција лептоспирама. Након побачаја узрокованог вирусом узрочником ККС побачени садржај није могуће патолошки разликовати од побачених садржаја узрокованих другим узрочницима.

Уколико постоји сумња на неку заразну болест репродуктивног система потребно је да се одмах спроведе испитивање на ККС кад год се газдинство сматра угроженим (нпр. уколико се газдинство налази на подручју у коме се

ККС појављује код дивљих свиња).

III. ГЛАВНИ КРИТЕРИЈУМИ НА ОСНОВУ КОЈИХ СЕ НЕКО ГАЗДИНСТВО СМАТРА СУМЊИВИМ НА ККС

Да би се неко газдинство сматрало сумњивим на ККС потребно је извршити клиничка и патолошка испитивања на свињама, епизоотиолошки увиђај и серолошка испитивања.

Главни клинички и патолошки налази које треба размотрити код клиничких и патолошких испитивања су:

- 1) висока телесна температура са повећаним морбидитетом и морталитетом;
- 2) висока телесна температура са хеморагичним синдромом;
- 3) висока телесна температура са неуролошким симптомима;
- 4) висока телесна температура непознатог порекла код које лечење антибиотицима није довело до побољшања здравственог стања;
- 5) побачаји и учестали репродуктивни проблеми у последња три месеца;
- 6) урођено дрхтање прасади (конгенитални тремор);
- 7) хронично болесне животиње;
- 8) заосталост у развоју младих животиња (кржљавост);
- 9) петехијална и ехимозна крварења, посебно на лимфним чворовима, бубрезима, слезини, мокраћној бешици и гркљану;
- 10) инфаркти или хематоми, нарочито на слезини;
- 11) бутони на дебелом цреву у хроничним случајевима, нарочито у близини илеоцекалног залиска.

Главни епизоотиолошки подаци које треба размотрити код епизоотиолошког увиђаја су:

- 1) да ли су свиње биле у директном или индиректном контакту са свињама са газдинства за које је доказано да је заражено ККС;
- 2) да ли су газдинство напустиле свиње за које се накнадно показало да су заражене ККС;
- 3) да ли су крмаче вештачки оплођене семеном које потиче од нераста сумњивих на ККС;
- 4) да ли је било директног или индиректног контакта са дивљим свињама из популације у којој се појавила ККС;
- 5) да ли се свиње држе на отвореном у подручју у којем су дивље свиње заражене ККС;
- 6) да ли су свиње храњене помијама и да ли постоји сумња да се са тим помијама није поступало на начин који обезбеђује инактивирање вируса узрочника ККС;
- 7) да ли је постојала могућност излагања свиња вирусу ККС (нпр. преко особа и превозних средстава који су улазили на газдинство).

Главни лабораторијски налази код серолошких испитивања које треба узети у обзир су:

- 1) налаз специфичних антитела насталих након незапажене инфекције вирусом ККС или вакцинацијом³;
- 2) унакрсна реакција између антитела против вируса ККС и против других пестивируса⁴;
- 3) откривање тзв. синглетон реактора⁵.

IV. ПОСТУПЦИ ПРОВЕРЕ И УЗИМАЊА УЗОРАКА

1. Упутства и поступци код клиничког прегледа и узимања узорака од свиња са газдинстава сумњивих на ККС

1) Да би се на сумњивим газдинствима потврдило или искључило присуство ККС, примењују се одредбе овог одељка.

Одредбе овог одељка примењују се и у случајевима када се диференцијално дијагностички сумња на ККС укључујући и случајеве где клинички знаци и епизоотиолошки подаци о току болести код свиња указују на малу вероватноћу појаве ККС.

Да би се и у кланици или превозном средству потврдило или искључило присуство ККС, примењују се одредбе овог одељка.

2) Како би се потврдила или искључила ККС, на сумњивом газдинству морају да се:

- провере подаци о продуктивности и здравственом стању свиња, укључујући и податке о обележавању и регистрацији свиња,
- прегледају све подјединице да би се одредило које свиње треба клинички прегледати.

Клинички преглед укључује мерење телесне температуре и обавезан је за свиње које су:

- болесне или слабије узимају храну (анорексичне),
- се недавно опоравиле од неких других болести,
- недавно доведене из подручја у којима је потврђена појава ККС или са других сумњивих места,
- држане у подјединицама које су недавно посетила лица која су била у контакту са свињама зараженим или сумњивим на ККС или лица за која је утврђено да су имала ризичне контакте са потенцијалним извором вируса узрочника ККС,
- већ серолошки испитане на ККС, а на основу резултата серолошких испитивања није могуће искључити ККС, као и свиње које су биле у контакту са зараженим свињама.

Ако прегледом свиња нису утврђене јединке или групе свиња наведене у овој тачки, а узимајући у обзир епизоотиолошку ситуацију, ветеринарски инспектор поступа на један од следећих начина:

- обавља додатне прегледе на газдинству у складу са тачком 3) овог одељка;
- наређује узимање узорака крви свиња за лабораторијско испитивање на начин описан у тач. 5) и 6) став 2. овог одељка;
- наређује спровођење мера из члана 4. став 3. овог правилника;
- искључује сумњу на ККС.

3) У случају из тачке 2) алинеја 1. овог одељка, додатни клинички преглед на сумњивом газдинству врши се на случајно одабраним свињама из подјединица за које је утврђено или се сумња да је у њих унет вирус ККС.

Минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући откривање, са сигурношћу од 95%, бар једне свиње са повишеном телесном температуром ако је повишена телесна температура присутна у 10% јединки (преваленца) у подјединицама.

Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број прегледаних крмача мора да омогући откривање, са сигурношћу од 95%, бар једне крмаче са повишеном телесном температуром, ако се повишена телесна температура појављује код 5% јединки (преваленца).

Ако се ради о приплодним нерастовима у центрима за репродукцију и вештачко осемењавање, треба прегледати све приплодне нерастове.

4) Ако се на сумњивом газдинству открију угинуле свиње или свиње које угињавају извршиће се постмортални прегледи на најмање пет таквих свиња, а нарочито на свињама које:

- су пре угинућа показивале или показују знаке ККС,
- имају повишену температуру,
- су недавно угинуле.

Ако се приликом тих прегледа не утврде промене које указују на ККС, а узимајући у обзир епизоотиолошку ситуацију, извршиће се клинички преглед свиња у подјединици у којој су држане угинуле свиње или свиње у терминалној фази болести у складу са тачком 3) овог одељка и узети узорци крви у складу са тачком 5) овог одељка, а могу се обавити и прегледи пост-мортем на три до четири свиње које су биле у контакту са зараженим свињама.

Без обзира на присуство или изостанак болесних промена које указују на ККС, ради обављања вирусолошких тестова од свиња подвргнутих постморталном прегледу потребно је узети узорке органа или ткива на адекватан начин.

Препоручује се да узорци буду узети од недавно угинулих свиња.

Приликом обављања постморталног прегледа ветеринарски инспектор наређује:

- предузимање потребних превентивних и хигијенских мера ради спречавања ширења болести;
- убијање свиња на хуман начин, уколико угињавају.

5) Ако се даљим клиничким прегледима на сумњивом газдинству открију клинички знаци или болесне промене које могу указивати на ККС, али ветеринарски инспектор сматра да ти налази нису довољни за потврђивање појаве ККС и да треба урадити лабораторијске тестове, од сумњивих и других свиња у свакој од подјединица у којима се држе сумњиве свиње, узимају се узорци крви за лабораторијско тестирање, а у складу са поступцима утврђеним у овој тачки.

Минималан број узорака који се узимају за серолошко испитивање мора са сигурношћу од 95% да омогући откривање барем 10% серопреваленце у дотичној подјединици.

Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број крмача од којих се узимају узорци мора са сигурношћу од 95% да омогући откривање преваленце од 5%, а ако се ради о приплодним нерастовима у центрима за прикупљање семена, узорке треба узети од свих приплодних нерастова⁶.

Број узорака који се узимају за вирусолошке тестове мора бити у складу са упуствима Министарства, која мора водити рачуна о доступности дијагностичких тестова, њиховој осетљивости и о постојећој епизоотиолошкој ситуацији.

6) Ако је сумња на присуство вируса ККС на газдинству повезана са резултатима ранијих серолошких испитивања, осим узимања узорака крви свиња наведених у тачки 2), став 2, алинеја 5. овог одељка, поступа се и на следећи начин:

- Ако су серопозитивне свиње уједно и гравидне крмаче, неке од њих, ако је могуће не мање од три, биће еутаназиране и подвргнуте постморталном прегледу. Пре него што се крмаче убију треба им узети узорке крви за даље серолошко испитивање. Фетуси се подвргавају прегледу на вирус ККС, вирусни антиген или геном вируса у складу са Поглављем VI. Приручника ради откривања интраутерине инфекције.

- Ако су серопозитивне свиње крмаче које доје прасад, узорци крви се узимају од све прасади и прегледају на вирус ККС, вирусни антиген или геном вируса у складу са Поглављем VI. УПОТРЕБА ВИРУСОЛОШКИХ ТЕСТОВА И ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА Приручника. Узорци крви за даље серолошко претраживање узимају се и крмачама.

7) Ако након обављених прегледа на сумњивом газдинству нису откривени клинички знаци или болесне промене које указују на присуство вируса ККС, али ветеринарски инспектор сматра да треба извршити даља лабораторијска испитивања како би се искључила ККС, приликом узимања узорака крви поступиће се на начин описан у тачки 5) овог одељка.

2. Поступци узимања узорака на газдинству приликом убијања свиња након потврђивања болести

Како би се утврдио начин на који је вирус ККС унет на заражено газдинство и утврдило време које је протекло од његовог уношења, приликом убијања свиња на газдинству, после службеног потврђивања болести у складу са чланом 5. став 1. тачка 1) овог правилника, методом случајног узорка свињама се узима узорак крви ради обављања серолошког испитивања.

Минималан број свиња од којих се узимају узорци мора да буде довољан да се код свиња у свим подјединицама на газдинству, са 95% сигурношћу, открије 10% серопреваленција⁷.

Узорци за вирусолошке тестове могу да се узимају и у складу са упуствима Министарства које мора да води рачуна о доступности дијагностичких тестова, осетљивости тестова који ће се користити, као и постојећој епизоотиолошкој ситуацији.

У случају секундарних епизоотија, Министарство може да одступи од ст. 1. и 2. овог одељка и да одреди ad hoc поступке узимања узорака, при чему треба водити рачуна о већ доступним епизоотиолошким подацима на месту избијања ККС, начину на који је вирус унет на газдинство, као и о могућности да се болест са њега прошири.

3. Поступци узимања узорака од свиња када су оне убијене као превентивна мера на сумњивом газдинству

1) Ради потврђивања или искључивања ККС и прикупљања нових епизоотиолошких података, када су свиње на сумњивом газдинству убијене у складу са одредбама члана 4. став 2. тачка 1) и члана 7. став 1. овог правилника, за серолошка испитивања узимају се узорци крви, а за вирусолошких испитивања узорци крви и тонзила. у складу са поступком утврђеним тачком 2) овог одељка.

2) Узорци се првенствено узимају од:

- свиња које показују клиничке знаке или постморталне патолошке промене које указују на ККС и од свиња које су биле у контакту са тим

свињама,

- других свиња које су могле бити у ризичном контакту са зараженим или сумњивим свињама или оних за које се сумња да су заражене вирусом ККС.

Узорци од свиња узимају се на начин утврђен у ст. 3 и 4. ове тачке.

Из сваке подјединице⁸ на газдинству, узорци од свиња узимају се методом случајног одабира. Минималан број узорака за серолошко испитивање мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 10% серопреваленте у тој подјединици.

Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број крмача од којих се узимају узорци мора да омогући са сигурношћу од 95% откривање 5% серопреваленте,⁹ а ако се ради о приплодним нерастовима у центрима за прикупљање семена, узорке крви треба узети од свих приплодних нерастова.

Врста узорака који се узимају за вирусолошке тестове и врста теста који се користи морају да буду у складу са упутствима Министарства које мора да води рачуна о доступности дијагностичких тестова, осетљивости лабораторијских тестова, као и о постојећој епизоотиолошкој ситуацији.

4. Поступци провере и узимања узорака пре давања одобрења за пресељење свиња из газдинстава смештених у зараженом и угроженом подручју и у случају да су те свиње заклане или убијене

1) У циљу одобравања пресељења свиња са газдинстава која се налазе у зараженом и угроженом подручју, клинички преглед који надзире ветеринарски инспектор мора да буде:

- обављен у периоду од највише 24 сата пре пресељења свиња,

- обављен у складу са одредбама одељка 1. Упутства и поступци код клиничког прегледа и узимања узорака од свиња са газдинстава сумњивих на ККС, тачка 2) овог поглавља.

2) Ако се ради о свињама које треба преселити на друго газдинство, осим испитивања које треба спровести у складу са тачком 1) овог одељка, у свим подјединицама у којима се држе свиње које се селе потребно је спровести клинички преглед свиња. Ако се ради о свињама старијим од три или четири месеца тај преглед укључује и мерење телесне температуре одређеном броју свиња.

Минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање грознице у тим подјединицама, ако је она присутна у 10% популације свиња.

Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% преваленте у подјединици у којој се држе свиње које ће се селити, а ако се ради о нерастовима, треба прегледати све нерастове који се селе.

3) Ако се ради о свињама које треба преселити у кланицу, у погон за прераду или на друга места на којима ће бити убијене или заклане, осим испитивања која се обављају у складу са тачком 1) овог одељка, у свим подјединицама потребно је извршити клинички преглед свиња. Ако се ради о свињама старијим од три или четири месеца преглед укључује и мерење телесне температуре одређеном броју свиња.

Минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање повишене телесне температуре ако се она у подјединици појављује у преваленти од 20%.

Ако се ради о приплодним крмачама и нерастовима, минималан број свиња које треба прегледати мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање повишене телесне температуре ако се она у подјединици појављује у преваленци од 5%.

4) Када се ради о свињама из тачке 3) овог одељка пре него што се оне убију или закољу, за спровођење серолошких испитивања потребно је узети узорке крви, а за спровођење вирусолошких тестова узорке крви и тонзила из сваке подјединице из које свиње пресељују.

Минималан број узорака које треба узети мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 10% серопреваленце или преваленце вируса у свакој подјединици.

Ако се ради о приплодним крмачама или нерастовима, минималан број свиња чије узорке треба узети мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% серопреваленце или преваленце вируса у подјединици у којој се те свиње држе.

Врсте узорака и тест који се употребљава, морају да буду у складу са упутствима Министарства, односно мора да се води рачуна о доступности дијагностичких тестова, њиховој осетљивости, као и о постојећој епизоотиолошкој ситуацији.

5) Ако су клинички знаци и постморталне промене које указују на ККС откривени пошто су свиње заклане или убијене, примењују се одредбе одељка 3. - Поступци узимања узорака од свиња убијених приликом спровођења мера на сумњивом газдинству, овог поглавља.

5. Поступци узимања узорака на газдинствима у зараженом подручју пре стављања наложених мера ван снаге

1) Како би се на свим газдинствима у зараженом подручју ставиле ван снаге мере прописане у члану 10. овог правилника потребно је:

- поступити у складу са одредбама одељка 1. Упутства и поступци код клиничког прегледа и узимања узорака од свиња са газдинстава сумњивих на ККС, тач. 2) и 3) овог поглавља;

- узети узорке крви за серолошка испитивања на начин одређен у тачки 2) овог одељка.

2) Минималан број узорака које треба узети мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 10% серопреваленце код свиња у свим подјединицама.

Ако се ради о приплодним крмачама, минималан број узорака које треба узети мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% серопреваленце, а ако се ради о нерастовима у центру за репродукцију и вештачко осемењавање животиња, узорке крви треба узети од свих нерастова.

6. Поступци узимања узорака на газдинствима у угроженом подручју пре стављања наложених мера ван снаге

1) Како би се на свим газдинствима у угроженом подручју ставиле ван снаге мере прописане у члану 11. овог правилника потребно је да се обави клинички преглед свиња на начин одређен у одељку 1. Упутства и поступци код клиничког прегледа и узимања узорака од свиња са газдинстава сумњивих на ККС, тачка 2) овог поглавља.

Поред тога, узорци крви за серолошко испитивање узимају се:

- на свим газдинствима на којима се држе свиње старости од два до осам месеци,

- када се процени да је ККС могла неопажено да се прошири међу приплодним крмачама,

- на свим газдинствима за која се процени да је то потребно,

- у свим центрима за репродукцију и вештачко осемењавање.

2) Када се узорковање крви за серолошка испитивања спроводи на газдинствима која се налазе у угроженом подручју, узорци се узимају на начин одређен у одељку 5. Поступци узимања узорака на газдинствима у зараженом подручју пре стављања наложених мера ван снаге, тачка 2) овог поглавља.

Када се процени да је ККС неопажено могла да се прошири међу приплодним крмачама, узорковање се може извршити само у подјединицама у којима се држе те свиње.

7. Поступци серолошког испитивања и узорковања у подручјима на којима се сумња на појаву ККС или је ККС потврђена код дивљих свиња

1) У случају серолошких испитивања (мониторинга) дивљих свиња у подручјима у којима је потврђена ККС или се на њену појаву сумња, величина и географско подручје циљане популације од које ће се узимати узорци морају претходно да се утврде, ради одређивања тачног броја узорака које треба узети.

Број узорака које треба узети одређује се према процењеном броју живих животиња, а не према броју одстрелених.

2) Ако нису доступни подаци о густини и величини популације, треба да се утврди географско подручје на коме се узимају узорци, водећи при том рачуна о сталном присуству дивљих свиња и постојању природних и вештачких препрека које могу да спрече велика и стална кретања животиња.

Ако такве околности не постоје или се ради о великим подручјима, препоручује се да се за узимање узорака одреде подручја не већа од 200 km², на којима обично живи између 400 и 1000 дивљих свиња.

3) Минималан број свиња од којих се узимају узорци унутар утврђеног подручја мора да омогући, са сигурношћу од 95%, откривање 5% серопреваленте.

У ту сврху узимају се узорци од најмање 59 животиња са сваког утврђеног подручја.

Препоручује се да:

- у подручјима у којима је учестао лов и редовно се лови или се у њима селективно лови у оквиру мера контроле болести, отприлике 50% животиња чији се узорци узимају буде старости од три месеца до једне године, 35% од једне до две године, а 15% старије од две године,

- у подручјима у којима се ретко лови или се уопште не лови, узорци буду узети од најмање 32 животиње из сваке од три старосне групе,

- се узимање узорака обави у кратком временском периоду, ако је могуће не дужем од месец дана,

- се старост животиња од којих су узети узорци одреди према израслим зубима.

4) Узимање узорака од дивљих свиња које су одстрелене или пронађене угинуле, за потребе вирусолошких испитивања, обавља се на начин одређен у Поглављу V. ОПШТИ ПОСТУПЦИ И КРИТЕРИЈУМИ ЗА

УЗИМАЊЕ И ТРАНСПОРТ УЗОРАКА, одељак 2. Узимање узорака за вирусолошка испитивања, Приручника.

Ако се процени да је потребно извршити вирусолошко испитивање, узоркује се материјал (органи) од свиња старости од три месеца до једне године.

5) Сви узорци који се упућују у лабораторије морају да буду праћени упитником из члана 16. тачка 12) овог правилника.

V. ОПШТИ ПОСТУПЦИ И КРИТЕРИЈУМИ ЗА УЗИМАЊЕ И ТРАНСПОРТ УЗОРАКА

1. Општи поступци и критеријуми

Пре почетка узимања узорака на сумњивом газдинству припрема се нацрт газдинства и одређују његове епизоотиолошке подјединице.

Све свиње којима су узети узорци морају да се обележе на посебан начин како би се кад се процени да је потребно поновило узорковање и олакшало поновно узимање њихових узорака.

Не доводећи у питање Поглавље IV. ПОСТУПЦИ ПРОВЕРЕ И УЗИМАЊА УЗОРАКА, одељак 1. Упутства и поступци код клиничког прегледа и узимања узорака од свиња са газдинстава сумњивих на ККС, тачка б) алинеја 2. Приручника, узорци за серолошко испитивање не смеју да се узимају од прасади млађе од осам недеља.

Сви узорци се обавезно шаљу у лабораторију са подацима о историји болести свиња од којих су узорци узети, клиничким знацима или уоченим променама при постморталном прегледу.

Ако се ради о свињама које се држе на газдинству, дају се подаци о старости, категорији и газдинству са кога потичу свиње.

Потребно се да се за сваку свињу од које се узима узорак забележи њено место на газдинству и њен идентификациони број.

2. Узимање узорака за вирусолошка испитивања

За откривање вируса, антигена или генома вируса ККС код уинулих или еутаназираних свиња најприкладнији су узорци ткива тонзила, слезине и бубрега.

Осим тих узорака, препоручује се да се узиму по два узорка других лимфатичних ткива као што су: ретрофарингеални (retropharyngeales); паротидни (parotidei); мандибуларни (mandibulares) и мезентеријални (mesenterici) лимфни чворови и узорак танког црева (ileum).

Када је леш у распаду, цела дуга кост или грудна кост (sternum) могу да послуже као узорак избора.

Узорци незгрушане или згрушане крви морају да се узму од свиња које показују знаке грознице или друге знаке болести.

Спровођење вирусолошких тестова се врши се за болесне животиње. Њихова вредност је обично ограничена ако се користе за посматрање животиња које не показују клиничке знаке. Уколико се сумња да су свиње у инкубацији, за доказивање вируса су најприкладнији узорци тонзила.

3. Транспорт узорака

- 1) Препоручује се да се узорци приликом транспорта:
 - превозе и чувају у непропусним контејнерима,
 - не замрзавају, него чувају на температури фрижидера,
 - испоручују лабораторији у најкраћем временском року,
 - држе у пакету у коме се за хлађење користи ломљени уместо влажног леда,
 - ткива и органа ставе у засебне, запечаћене, прописно означене пластичне кесе, а затим у веће и чвршће контејнере и да се упакују са довољном количином упијајућег материјала који штити од оштећења и спречава цурење,
 - транспортују директно у лабораторију како би се осигурао брз и поуздан превоз и да то чини компетентно особље.
- 2) На спољашњој страни пакета назначује се адреса пријемне лабораторије и ставља назнака: „животињски патолошки материјал, кварљиво, ломљиво, не отварати изван лабораторије за класичну кугу свиња”.
- 3) Пријемна лабораторија унапред се обавештава о времену и начину достављања узорака.
- 4) У случају ваздушног транспорта узорака који се превозе у Референтну лабораторију ЕУ¹⁰, пакет се означава у складу са прописима Међународне асоцијације за ваздушни саобраћај (IATA-e).

VI. УПОТРЕБА ВИРУСОЛОШКИХ ТЕСТОВА И ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА

1. Откривање вирусног антигена

1) Имунофлуоресцентни тест (имунофлуоресценција)

Тест се заснива на откривању вирусног антигена у танким криостатским резевима ткива свиња за које се сумња да су инфициране вирусом ККС. Интрацелуларни антиген се открива антителима обележеним флуоресцеинизотиоцианатом (FITC). Позитивне резултате треба потврдити техником моноклонских антитела.

Органи за испитивање су тонзиле, бубрези, слезина, лимфни чворови и танко црево (илеум). Размаз ћелија коштане сржи дивљих свиња се такође може искористити, уколико наведени органи нису доступни или су у стању распадања.

Тест може да се изведе у току једног дана. Будући да се узорци органа могу добити само од мртвих животиња њихова примена је ограничена. Поузданост резултата тестова може да осујети невешто бојење, нарочито ако особе које га спроводе немају довољно искуства у раду са таквим тестовима или су органи које би требало тестирати у стању распадања.

2) ELISA за откривање антигена

Вирусни антиген се може открити коришћењем различитих ELISA техника. Осетљивост ELISA теста за откривање антигена треба да буде довољно висока да покаже позитиван резултат код животиња које показују клиничке знаке ККС.

Препоручује се да се ELISA тест користи за откривање антигена на узорцима животиња које показују клиничке или патолошке знаке болести. Овај тест није одговарајући за испитивање појединачних животиња. Одговарајући узорци су леукоцити, серум, незгрушана крв, као и суспензије органа наведених

у тачки 1) овог одељка узетих од свиња за које се сумња да су заражене вирусом ККС.¹¹

ELISA тест може да се изведе у току једног дана, а за његову примену може да се користи и аутоматизована опрема. Главна предност овог теста је у томе што може да се обради велики број узорака у кратком временском периоду. Препоручује се коришћење ELISA теста за откривање антигена који даје задовољавајуће резултате на референтним материјалима.

2. Изолација вируса

Изолација вируса заснива се на инкубацији узоркованог материјала на одговарајућој ћелијској култури пореклом од свиња. Ако се у узорку налази вирус ККС он ће на ћелијама да се умножи у толикој мери да ће бити откривен имуно-бојењем заражених ћелија коњугованим антителима. За диференцијалну дијагностику, с обзиром на друге пестивирусе, потребна су специфична антитела за вирус ККС.

Најбољи узорак за изолацију вируса ККС су леукоцити, крвна плазма или пуна крв добијена из незгрушаног крвног узорка или од органа наведених у одељку 1. Откривање вирусног антигена, тачка 1. овог поглавља.

Изолација вируса је прикладнија за испитивање узорака малог броја животиња него за групна испитивања. Поступак изолације вируса захтева интензиван рад и потребна су бар три дана за добијање резултата. За откривање вируса који се у узорку налази у врло ниском титру постоји могућност да ће бити потребне две додатне пасаже вируса, тако да испитивање може да потраје и десетак дана пре него што се добије коначан резултат. Узорци који се распадају могу да буду цитотоксични за ћелијску културу и њихово коришћење мора да буде ограничено.

Метода изолације вируса препоручује се и у случајевима када је ККС претходно потврђена другим методама. Користи се као референтни тест за потврду претходних позитивних резултата добијених применом ELISA теста за откривање антигена, PCR и имунофлуоресценције.

Изолати вируса ККС гајени на овај начин корисни су за даље дијагностичке поступке, укључујући и генетску типизацију изолата и молекуларну епидемиологију.

Сви изолати вируса ККС са примарних жаришта, примарних случајева код дивљих свиња или случајева регистрованих на кланици или превозним средствима морају да се генетски типизирају у Националној референтној лабораторији или Референтној лабораторији ЕУ у складу са одељком 5. Генетска типизација изолата вируса ККС овог поглавља.

3. Откривање вирусног генома

Ланчана реакција полимеразе (PCR) примењује се за откривање вирусног генома у узорцима крви, ткива и органа. Фрагменти вирусне РНК преводе се у ДНК облик који се уз помоћ PCR методе умножавају до количине коју је могуће открити.

С обзиром на то да овај тест открива само геном фрагмента вируса, PCR може да буде позитиван иако цео вирус није присутан у узорку (нпр. у распаднутим ткивима или у узорцима свиња које се опорављају).

PCR може да се употреби на малом броју пажљиво одабраних узорака

узетих од сумњивих животиња или из материјала побачених плодова. У случају лешева дивљих свиња, ако се материјал распада, а изолација вируса није могућа због цитотоксичности, PCR може да буде метода избора.

Материјал који је одговарајући за дијагностиковање PCR методом су леукоцити, плазма или незгрушана крв, као и органи наведени у одељку 1. Откривање вирусног антигена, тачка 1) овог поглавља.

PCR може да се изведе у току 48 сати, захтева одговарајућу лабораторијску опрему, засебне просторије и обучено особље. Метода је врло осетљива, али при њеном извођењу може да дође и до контаминације узорака, што даје лажно позитивне реакције. Због тога је неопходна строга контрола валидности процедура које се спроводе. Поједине методе су специфичније за друге пестивирусе што захтева примену додатних диференцијалних тестова.

4. Оцена резултата вирусолошких испитивања

Вирусолошка испитивања су неопходна за потврђивање присуства вируса ККС.

Изолацију вируса треба сматрати референтним вирусолошким тестом који се користи као потврдни тест када је то потребно и нарочито се препоручује ако позитивни резултати тестова ТФА, ELISA или PCR нису пропраћени уочавањем клиничких знакова или патоанатомских промена које изазива вирус ККС, као и у случају било којих других сумњи.

Примарно жариште ККС може да се потврди ако су код свиња утврђени клинички знаци и патоанатомске промене и када су најмање два теста за откривање антигена или генома дала позитивне резултате.

Секундарно избијање ККС може да се потврди ако су, осим епизоотиолошке повезаности са потврђеном епизоотијом или потврђеним случајем, код свиња откривени клинички знаци или патоанатомске промене, а тестови за откривање антигена или генома су дали позитиван резултат.

Примарни случај ККС код дивљих свиња може да се потврди након изолације и идентификације вируса или када најмање два теста за откривање антигена или генома дају позитивне резултате. Наредни случајеви ККС код дивљих свиња за које постоји епизоотиолошка повезаност са раније потврђеним случајевима потврђују се када је тест за откривање антигена или генома дао позитиван резултат.

За утврђивање позитивног резултата теста за доказивање антигена или анализе фрагмената генома вируса ККС, потребна су антитета или прајмери специфични за вирус ККС. Ако употребљени тест није био специфичан за вирус ККС већ за пестивирусе, мора да се понови уз коришћење реагенса специфичног за вирус ККС.

5. Генетска типизација изолата вируса ККС

Генетска типизација изолата вируса ККС постиже се одређивањем нуклеотидних секвенци појединих делова генома вируса ККС, односно тачно одређених делова унутар петог некодирајућег региона и/или гена који кодира гликопротеин Е2. Сличност ових секвенци са секвенцама раније добијених вирусних изолата може да указује на порекло епизоотије, тј. да ли је она узрокована новим или већ познатим сојем вируса.

То може потврдити или одбацили предпоставке о путевима преноса на

које је указало епизоотиолошко испитивање.

Генетска типизација изолата вируса ККС је од великог значаја за утврђивање извора болести, али висока генетска сродност између вируса изолованих у различитим епизоотијама није апсолутан доказ директне епизоотиолошке повезаности.

Ако генетску типизацију није могуће у кратком року обавити у Националној референтној лабораторији или у било којој референтној лабораторији, оригинални узорак изолата вируса треба што пре да се пошаље у Референтну лабораторију ЕУ на типизацију.

Референтне лабораторије податке које имају о типизацији и секвенционирању изолата вируса ККС прослеђују Референтној лабораторији ЕУ, како би ови подаци били унети у њену базу података.

VII. УПОТРЕБА СЕРОЛОШКИХ ТЕСТОВА И ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА

1. Основна упуства и дијагностичке вредности

Код свиња заражених вирусом ККС, антитела се утврђују у узорцима серума две до три недеље након инфекције. Код свиња које су преболеле ККС, специфична антитела могу да се утврде током неколико следећих година или чак до угинућа. Антитела повремено могу да се утврде у завршном стадијуму болести. Код неких свиња са хроничним обликом ККС, антитела могу да се утврде крајем првог месеца након инфекције.

Свиње које су интраутерино инфициране могу да буду имунотолерантне на вирус ККС и да због тога не производе специфична антитела, али током неколико првих дана живота код њих могу да се утврде антитела пореклом од мајке. Полуживот матерналних антитела код неvirемичних здравих прасади је око две недеље. Када се антитела ККС открију код прасади старијих од три месеца, највероватније нису матернална.

Утврђивање антитела против вируса ККС у серуму или плазми спроводи се као помоћ у дијагностиковању ККС на сумњивим газдинствима, за одређивање трајања заразе у случају потврђене епизоотије и за потребе контроле и праћења. Вредност серолошких тестова је ограничена код откривања присуства вируса ККС када се зараза недавно појавила на газдинству.

Мали број серопозитивних свиња са ниским неутрализацијским титром може да упућује на то да је вирус на газдинство унет пре две до четири недеље. Велики број свиња са високим неутрализацијским титром може да упућује да је вирус на газдинство ушао пре више од месец дана. Место на газдинству на коме се налазе серопозитивне свиње може да пружи значајне информације о томе како је вирус ККС ушао на газдинство.

У оквиру испитивања које се спроводи у случају сумње на појаву ККС или потврде ККС, у складу са чланом 8. овог правилника, у процени резултата серолошког испитивања треба узети у обзир и клиничке, вирусолошке, као и епизоотиолошке налазе.

2. Серолошки тестови

Серолошки тестови који се препоручују за постављање дијагнозе ККС су вирус-неутрализациони тест (VNT) и ELISA.

Квалитет и ефикасност серолошког испитивања спроведеног у

Националној референтној лабораторији мора да се провери учешћем у међулабораторијским тестирањима које организује Референтна лабораторија ЕУ.

1) VNT се заснива на утврђивању неутрализационе активности антитела из узорка серума према вирусу, изражене у мери 50% неутрализације (ND₅₀).

Вирус ККС утврђеног титра инкубира се на температури од 37°C са разређеним серумом. За потребе брзих метода прегледа серуми се почетно разређују у односу 1:10. Када је потребна потпуна титрација серум може да се разређи двоструко, почевши од 1:2 или 1:5. Сваки од тих разређених серума меша се са једнаком запремином суспензије вируса која садржи 100 инфективних доза (ТЦИД 50).

Након инкубације микстура се инокулише на одговарајуће ћелијске културе и инкубира три до пет дана. Након инкубације ћелије се фиксирају и било која репликација вируса у инфицираној ћелији открива се помоћу обележавања антитела. У ту сврху користе се антитела обележена пероксидазом или флуоресцеином.

Резултати VNT теста изражавају се у разређењима серума и то као последња разређења серума при којима је дошло до умножавања вируса у 50% инокулираних ћелија.

VNT је најосетљивији и најпоузданији тест за откривање антитела против вируса ККС. Због тога се препоручује како за индивидуална, тако и за групна серолошка испитивања. Овим тестом је могуће доказати и антитела специфична за остале пестивирусе.

Кад се VNT користи за откривање антитела на вирус Бовине вирусне дијареје (БВД) и Бордер болести (БД) примењују се наведена начела у циљу добијања диференцијалне дијагнозе ККС.

Сојеви пестивируса који се користе за тестове неутрализације морају да буду усклађени с препорукама Референтне лабораторије ЕУ.

2) Развијене су различите ELISA технике које се функционално заснивају на компетитивној (блокирајућој) или некомпетитивној ELISA.

Компетитивне или блокирајуће ELISA најчешће примењују моноклонска антитела. Уколико узорак серума садржи антитела против вируса ККС, та антитела ће онемогућити везивање моноклонских антитела коњугованих пероксидазом за вирусни антиген, а резултат ће бити смањени интензитет пребојавања.

Код некомпетитивних ELISA везивање антитела из серума на антиген мери се директно употребом антитела коњугованих пероксидазом на антитела свиња.

Национална референтна лабораторија обавља контролу квалитета осетљивости и специфичности сваке серије ELISA тестова, користећи при том референтне серуме који су припремљени у Референтној лабораторији ЕУ, као што су:

- серуми свиња у раној фази инфекције вирусом ККС (пре него што протекне 21 дан од почетка инфекције);
- серуми свиња у реконвалесценцији (по истеку 21 дана од почетка инфекције);
- серуми свиња заражених пестивирусима преживара.

ELISA тест који треба да се употреби за постављање дијагнозе на ККС мора да препознаје све референтне серуме добијене од свиња у

рековалесценцији. Сви резултати референтних серума морају да буду поновљиви, да препознају све позитивне серуме узете од свиња у раној фази инфекције и да имају високу специфичност с обзиром на могуће унакрсне реакције код свиња заражених пестивирусима преживара.

Резултати који су добијени од референтних серума узетих од свиња у раној фази инфекције показатељ су осетљивости ELISA.

3. Тумечење резултата серолошких тестова и диференцијалних дијагноза инфекција узрокованих пестивирусима преживара

1) У случају када се открије неутрализациони титар антитела против вируса ККС који је једнак или виши од 10 ND₅₀ у узорцима серума узетих од једне или више свиња или када се добије позитиван резултат ELISA теста у узорцима серума узетих од групе свиња, на газдинству треба одмах да се примене мере из члана 4. став 1. овог правилника или ако се оне већ примењују, треба наставити са њиховом применом.

Узорци са газдинства који су већ узети поново се испитују VNT упоредном титрацијом неутрализујућих антитела на вирус ККС и на пестивирус преживара.

2) Када упоредни тестови покажу налаз антитела против пестивируса преживара, а нема или је значајно нижи титар антитела (троструко нижи) на вирус ККС, одбацује се сумња на појаву ККС, осим ако не постоје други разлози који захтевају да се настави са применом мера из члана 4. став 1. овог правилника на газдинству.

3) Када упоредни тестови покажу вирус неутрализујући титар који је једнак или виши од 10 ND₅₀ код више од једне свиње, а тај је титар једнак или виши него титри за друге пестивирусе, Министарство потврђује присуство вируса ККС, уз услов да су на газдинству пронађени и епизоотиолошки докази за ККС.

4) Уколико нису пронађени епизоотиолошки докази за ККС или ако су резултати раније спроведених тестова непотпуни, на газдинству се:

- наставља са применом мера из члана 4. став 1. овог правилника,

- у складу са поглављем IV. ПОСТУПЦИ ПРОВЕРЕ И УЗИМАЊА УЗОРАКА Приручника, врше даља испитивања како би се потврдило или одбацило присуство ККС.

5) Ако даља испитивања из тачке 4) овог одељка не дају основа да се искључи присуство ККС на газдинству, даља серолошка испитивања узорака крви треба да се спроведу после најмање две недеље од претходних испитивања.

У оквиру додатног узорковања, од свиња од којих су узорци већ узети и испитани, поново се узимају узорци за упоредно серолошко испитивање са претходним узорцима, како би се открила серо-конверзија вируса ККС или пестивируса преживара, уколико она постоји.

Ако ни додатна испитивања не омогуће потврђивање присуства вируса ККС, мере из члана 4. овог правилника могу да се укину.

VIII. МИНИМУМ УСЛОВА КОЈЕ У ПОГЛЕДУ СИГУРНОСТИ ТРЕБА ДА ИСПУЊАВАЈУ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ДИЈАГНОСТИКОВАЊЕ ККС

1) У свим лабораторијама у којима се рукује са вирусом узрочником ККС, чак и када се ради о малој количини потребној за изолацију вируса и неутрализационе тестове, морају да буду испуњени услови наведени у Табели 1. Начела биолошког окружења одговарајућег за дијагностичке лабораторије, овог поглавља. За пост морталне прегледе, затим за припрему узорака за имунофлуоресценцију и серологију код којих се користи инактивисани антиген, потребно је применити основна начела хигијене и дезинфекције, укључујући нешкодљиво уклањање ткива и серума.

2) Додатне услове, утврђене у Табели 1. Начела биолошког окружења одговарајућег за дијагностичке лабораторије, овог поглавља морају да испуне све лабораторије у којима се обављају поступци који укључују умножавање вируса.

3) Услове утврђене у Табели 2. Биосигурносни захтеви за просторије у којима су смештене огледне животиње, овог поглавља морају да испуне све лабораторије у којима се изводе огледи са вирусом ККС на животињама.

4) Све залихе вируса узрочника ККС морају да се чувају на сигуран начин, било дубоко замрзнуте или лиофизиране. Препоручује се да се замрзивачи и фрижидери не користе за чување других вируса или материјала који нису у вези са дијагностиковањем ККС. Свака појединачна ампула у којој се чува вирус ККС мора да буде јасно означена. Потрбно је водити евиденцију о залихама вируса, заједно са датумима и резултатима извршених провера квалитета. Мора да се води и евиденција о придодатим вирусима, са детаљима о извору, као и евиденција о вирусима који су послати у друге лабораторије.

5) Препоручује се да се биосигурносна јединица за рад са вирусом узрочником ККС додатно осигура околним просторијама у којима се не рукује наведеним вирусом. У тим просторијама би се припремале стаклене посуде, прибор и остала опрема (која се користи при дијагностиковању ККС), умножавале ћелијске културе, припремао серум и спроводила серолошка испитивања (осим метода које користе жив вирус ККС), затим ту би биле укључене и просторије за управу и канцеларијске послове.

Табела 1. Начела биолошког окружења одговарајућег за дијагностичке лабораторије

	Додатни услови	Минимални услови
Општи услови	Нормални атмосферски притисак. Двострука „хепа” филтрација издувних гасова. Посебне просторије које се искључиво користе за дијагностиковање ККС.	Нормалан атмосферски притисак. Посебне просторије чије је коришћење ограничено на тачно ограничене поступке.

Облачење у лабораторији	<p>Комплетно пресвлачење на улазу.</p> <p>Лабораторијска одећа користи се искључиво у јединици за ККС.</p> <p>Користити рукавице за једнократну употребу при сваком руковању са зараженим материјалом.</p> <p>Пре изношења из јединице, одећу стерилисати или опрати у самој јединици.</p>	<p>Спољашња одећа користи се само у јединици за ККС.</p> <p>Користити рукавице за једнократну употребу при сваком руковању зараженим материјалом.</p> <p>Спољашњу одећу стерилисати пре уклањања из јединице или опрати у самој јединици.</p>
Контрола особља	<p>Улазак у јединицу дозвољен је само стручном особљу које има дозволу за улаз.</p> <p>Прање и дезинфекција руку по изласку из јединице.</p> <p>По напуштању јединице особљу је 48 сати забрањено приближавање свињама.</p>	<p>Улазак у јединицу дозвољен је само стручном особљу.</p> <p>Прање и дезинфекција руку по изласку из јединице.</p> <p>По напуштању јединице особљу је 48 сати забрањено да се приближавају свињама.</p>
Опрема	<p>Биолошко сигурносни кабинет (Класа I или II) који се користи за сва руковања живим вирусима, треба да има двоструко „хепа” филтрирање ваздуха.</p> <p>Сва опрема потребна за лабораторијске поступке мора бити доступна унутар додељених лабораторијских просторија.</p>	

Табела 2. Биосигурносни захтеви за просторије у којима су смештене огледне животиње

	Захтеви
Општи услови	<p>Контролисана вентилација са негативним притиском.</p> <p>Двострука „хепа” филтрација издувних гасова.</p> <p>Опрема за комплетну фумигацију/дезинфекцију на крају огледа.</p> <p>Све отпадне воде обрађене ради инактивисања вируса узročника. ККС (хемијским или термичким поступком).</p>
Облачење у лабораторији	<p>Комплетно пресвлачење на улазу.</p> <p>Користити рукавице за једнократну употребу при сваком руковању са зараженим материјалом.</p> <p>Пре изношења из јединице, одећу стерилисати или опрати у самој јединици.</p>

Контрола особља	Улазак у јединицу дозвољен је само стручном особљу које има дозволу за улаз. Комплетно туширање по изласку из јединице. По напуштању јединице особљу је 48 сати забрањено приближавање свињама.
Опрема	Сва опрема потребна за поступке са животињама мора бити доступна у самој јединици. Сав материјал мора се пре уклањања из јединице стерилисати или, ако се ради о узорцима животиња, двоструко обмотати непропусним материјалом чија је површина дезинфикована ради превоза у лабораторију за дијагностиковање ККС.
Животиње	Све животиње морају бити заклане пре напуштања јединице, пост мортално прегледане унутар биосигурносног подручја, а лешеви, по завршетку прегледа, спаљени.

1- При одлучивању о броју узорака које треба узети за испитивање узети у обзир и осетљивост тестова који ће се користити. Ако није висок степен осетљивости теста потребно је узети узорке од већег броја животиња него што је наведено у Приручнику.

2- Синглетон реактори могу имати титар вирус неутрализујућих антитела у нивоу граничних вредности (што је чешћи случај), па до високо позитивних. При поновном узорковању, синглетон реактори могу имати снижене или константне вредности титра.

3- Ако су свиње вакцинисане против ККС употребом прописаних вакцина, могу се показати серопозитивне, било као последица вакцинације, било као последица незапажене инфекције.

4- До 10% свиња у стаду може имати антитела на пестивирус преживара. На пример, након контакта свиња и оболелих говеда или оваца (БВД или Бордер болест) или контаминираног материјала.

5- Данашњи серолошки тестови за ККС у малом броју могу одредити серуме строго као позитивне/негативне, или због недовољне специфичности теста или због недостатака везаних за серум синглетон реактора.

6- На пример, у случајевима када постоји сумња на ККС на газдинству на ком се налази одређен број младих свиња, број заражених свиња, пропорционално, може бити веома низак. У оваквим случајевима узорци се морају узети од већег броја свиња.

7- Међутим, ако су примењене одредбе члана 6. овог правилника, узорковање се обавља у јединици у којој су свиње убијене, не доводећи у питање даља испитивања и узорковања која се спроводе на преосталим свињама на газдинству, а која ће се спровести у складу са упуштвима Министарства.

8- Међутим, ако је ограничено убијање свиња само на оне делове газдинства на којима су држане заражене или сумњиве свиње, у складу са чланом 4. став 2, тачка 1) овог правилника, при узорковању се мора узети у обзир подјединица газдинства где су ове мере примењене, не доводећи у питање даља испитивања и узорковања која се спроводе на преосталим свињама на газдинству, а која ће се спровести у складу са упуштвима Министарства.

9- На пример, када се сумња на ККС на газдинству на ком се налази одређен број младих свиња, број заражених свиња, пропорционално, може бити веома низак. У оваквим случајевима узорци се морају узети од већег броја свиња.

10- Референтна лабораторија ЕУ има дозволу за пријем дијагностичких узорака и изолата вируса узрочника ККС.

11- Постоји неколико ELISA антигена за ККС који су доступни и који валидирају са различитим типовима узорака.